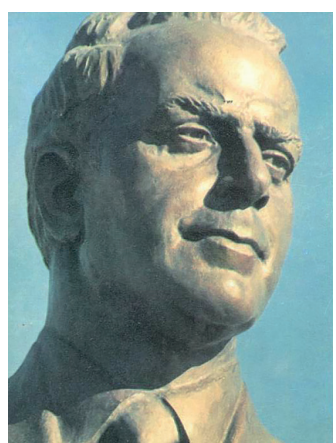




Milli azadlıqdan
şirin nemət yoxdur!

J. Aliyev

YENİ AZƏRBAYCAN

15 iyul
2025-ci il,
çərşənbə axşamı
№ 120 (6947)
Qiyməti
60 qəpik

Azərbaycanın dövlət müstəqilliyi Azərbaycan xalqının milli sərvətidir

Qəzet 1993-cü ilin aprel ayından nəşr olunur. Yeni Azərbaycan Partiyasının orqanı.

Bakı-Ankara birliyi Qlobal Cənubun təhlükəsizliyi məsələsində önə çıxır



**Azərbaycan Suriya
münasibətləri:
əməkdaşlıq,
sabitlik
və etimad...**

Bax səh. 3



**Bir yumruqda
birləşən
dostluq,
qardaşlıq**

Bax səh. 2

Siyasi dialoqun gündəmi Ağdamda...

Bax səh. 4

Etimadın ünvanı-Azərbaycan

Beynəlxalq təşkilatlarda qazanılan uğurlar
dövlətimizin yüksək nüfuzunun göstəricisidir



Bax səh. 2

Qardaş Türkiyə üçün yeni tarixi səhifə

Bax səh. 4

**Milli Məclisin
növbədənənar
sessiyası başa çatıb**
Sessiya ərzində
45 qanun və qərar
qəbul edilib

Bax səh. 5

**“Media
fəaliyyəti” adı
altında informasiya
təhlükəsizliyimizə
təhdid...**

Bax səh. 5

**Aydın Quliyev:
Yazılı mətbuat
bir sivilizasiyadır.
Sivilizasiyada
isə qırğınlıq,
fəsilə olmaz**

Bax səh. 6

**Demokratiya və
Milli Birlik Günü**
Doqquz il əvvəl
bu gün Türkiyə
milli gücünü bütün
dünyaya nümayiş etdirdi

Bax səh. 6

Qəzzada müharibə dayanır?



Bax səh. 7

**Səssiz
intiharın
siyasi
rezonansı -
Makron
hədəfdə...**



Bax səh. 6

Bir yumruqda birləşən dostluq, qardaşlıq

Qardaş ölkələr olan Azərbaycan və Türkiyənin dövlət başçıları müntəzəm olaraq bir-biri ilə əlaqə saxlayır və intensiv səciyyə daşıyan qarşılıqlı fəaliyyət istiqamətləri ilə

bağlı aktual müzakirələr aparırlar. İyulun 12-də Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğanla zəng edib. Telefon söhbəti zamanı

Azərbaycan Prezidenti PKK terror qruplaşmasının özünü ləğv etməsi və silahı yerə qoyması ilə bağlı qardaş Türkiyə xalqını ürəkdən təbrik edib. Dövlətimizin başçısı bu mühüm ha-

disənin Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğanın rəhbərliyi ilə ölkədə həyata keçirilən qətiyyətli siyasətin, güclü liderliyin, sarsılmaz iradənin, milli birləşmənin və həmrəyliyin

parlaq təntənəsi olduğunu vurğulayıb. Telefon danışığı zamanı Prezident İlham Əliyev “Terroruz Türkiyə” hədəfinə çatmaq yolunda atılan bu addımı reğionda sülh və sabitliyə

xidmət edən mühüm dönüş nöqtəsi kimi dəyərləndirib və qəbul edilmiş qərarın tam icrası istiqamətində Türkiyə dövlətinə və xalqına uğurlar arzulayıb.

İkitərəfli münasibətlərin ən yüksək səviyyəsi

Azərbaycanla Türkiyə arasında getdikcə möhkəmlənən münasibətlər bir sıra təbii amillərdən - orta q tarixdən, xalqların eyni mahiyyət daşıyan ənənələrindən, milli-mənəvi dəyərlərindən, həyat tərzindən, etiqad birləşmələrindən və bu kimi digər amillərdən qaynaqlanır. Bu gün hər iki ölkədə həm dövlətlər, həm də cəmiyyətlər səviyyəsində tarixə istinad etməklə gələcək əlaqələrin daha da möhkəmləndirilməsinə güclü istəklər var. Məhz bunun nəticəsidir ki, hazırda Azərbaycan - Türkiyə münasibətləri ən yüksək səviyyədədir və dünyada bu dostluğa, qardaşlığa xələl gətirə biləcək qüvvə yoxdur. Telefon söhbəti zamanı Prezident Rəcəb Tayyib Ərdoğan göstərilən dəstəyə və diqqətə görə Prezident İlham Əliyevə təşəkkürünü bildirib, Azərbaycan ilə Türkiyə arasında dostluq və qardaşlıq münasibətlərinin bütün sahələrdə uğurla inkişaf etdiyini vurğulayıb.

Bu gün ən yüksək səviyyədə olan Azərbaycan-Türkiyə dostluğu ilk növbədə dövlət başçıları arasında olan münasibətlərdən qaynaqlanır. Hər iki lider bir-birinə “öziz qardaşım” deyə xitab edir.



Türkiyənin dövlət başçısı ölkəmizə münasibətdə bir qayda olaraq əlini ürəyinin üstünə qoyaraq “Can Azərbaycan” ifadəsini işlədir. Prezident İlham Əliyev isə sarsılmaz qardaşlığımızı “Bir yumruq” kimi səciyyələndirir.

Liderlərin səmimi münasibətlərinə, bütövlükdə, siyasi dialoqun yüksək səviyyəsinə uyğun olaraq iki ölkə arasında münasibətlər müxtəlif istiqamətlərdə uğurla inkişaf edir. Çox doğru olaraq Azərbaycan - Türkiyə münasibətləri çətin günlərin dostluğu kimi səciyyələndirilir.

Xoş anlarda hər iki xalq həmişə birlikdə sevinib. Eyni zamanda, Türkiyə və Azərbaycan çətin anlarda da bir-birinə arxa, dayaq dururlar. Buna aid həm tarixdən, həm də müasir dövrdən çoxlu sayda misallar sadalamaq mümkündür. Biz Türkiyənin qətiyyətli dəstəyini 44 günlük Vətən müharibəsi zamanı bir daha gördük. Müharibənin ilk günlərindən başda qardaş ölkənin Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan olmaqla əksər yüksək səviyyəli rəsmiləri Türkiyənin Azərbaycanın ya-

nında olduğunu bildiren bəyannatlarla çıxış etdilər.

Öz növbəsində Azərbaycan da ən çətin vaxtlarında Türkiyəni tək buraxmır. 2023-cü ilin fevralında qardaş ölkə dəhşətli zəlzələ ilə sil-kələndi. Azərbaycan bu çətin günlərdə Türkiyəyə ilk yardım əli uzadan və faciə bölgəsini son tərək edən ölkə oldu. Kəhrəmanmaraşda Prezident İlham Əliyevin xüsusi tapşırığı əsasında “Azərbaycan” məhəlləsinin yaradılması ölkəmizin Türkiyəyə qardaşlıq dəstəyinin daha bir nü-

münəsidir. Həmin məhəllənin açılışı cari il iyunun 19-da prezidentlər İlham Əliyevin və Rəcəb Tayyib Ərdoğanın iştirakı ilə baş tutub.

Hazırda Azərbaycanla Türkiyə arasında genişlənən ticarət dövriyyəsi, investisiya qoyuluşu da bu möhkəm təmələ əsaslanır. Azərbaycan və Türkiyənin tərəfdaş dövlətlərlə birgə reallaşdırdıqları enerji layihələri həm regional, həm də global əhəmiyyət daşıyır. Nəqliyyat sektoru da əməkdaşlığın çox mühüm istiqamətlərindən biridir.

Hər cəhətdən mühüm əhəmiyyət daşıyan strateji müttəfiqlik

Telefon danışığı zamanı dövlət başçıları Azərbaycan-Türkiyə strateji müttəfiqliyinin perspektivləri ilə bağlı fikirlər mübadiləsi aparıblar. Strateji müttəfiqlik ölkələrimiz üçün hər cəhətdən, xüsusilə də indiki narahat dünyada təhlükəsizliyin təmin olunması baxımından müstəsna önəm daşıyır. Ölkələrimizin müttəfiqlik münasibətləri 2021-ci il 15 iyun tarixində liderlər tərəfindən imzalanan Şuşa Bəyannaməsi ilə rəsmən təsdiqlənib.

Qars müqaviləsindən yüz il sonra iki qardaş ölkə arasında imzalanan müttəfiqlik münasibətlərinə dair Şuşa Bəyannaməsi müstəsna siyasi və tarixi əhəmiyyətə malikdir. Sənəddə iki ölkənin bundan sonrakı müttəfiqliyinin və işbirliyinin mühüm istiqamətləri öz əksini tapıb. Şuşa Bəyannaməsində beynəlxalq müstəvidə birgə əməkdaşlıq, fəaliyyətin uzlaşdırılması, siyasi, hərbi, iqtisadi-ticarət əlaqələri, həmçinin mədəniyyət, təhsil, idman, gənclər siyasəti kimi sahələr əhatə olunub.

Mübariz ABDULLAYEV

Etimadın ünvanı-Azərbaycan

Beynəlxalq təşkilatlarda qazanılan uğurlar dövlətimizin yüksək nüfuzunun göstəricisidir

Hazırda beynəlxalq münasibətlər sistemində çox ciddi geost-rateji dəyişikliklər baş verir. Məhz bu dəyişikliklər və digər proseslərin fonunda yeni çağırışlar meydana gəlir. Belə bir geostateji şəraitdə milli dövlətlərin qlobal sistemdə yeri və rolu məhz həyata keçirilən müstəqil siyasətdən də asılıdır. Bu kontekstdə Cənubi Qafqaz regionunun lider dövləti olan Azərbaycanın yaratdığı mənzərə unikal, mütərəqqi nümunə kimi çıxış edir.

Nüfuzlu və etibarlı tərəfdaş

Regional güc mərkəzi olan Azərbaycan müasir beynəlxalq münasibətlər sistemində etibarlı tərəfdaş kimi tanınır və dünyada böyük etimad qazanıb. Ölkəmiz xarici siyasətində milli maraqlar və beynəlxalq hüquq normaları ilə yanaşı, sülh, sabitlik, inkişaf, qarşılıqlı faydalı əməkdaşlıq kimi meyarları da əsas götürür, yeni və daha mütərəqqi dəyərlər təqdim edir. Bu isə həm də regional və global inkişafa, sabitliyə, təhlükəsizliyə töhfə kimi xarakterizə edilir. Digər tərəfdən, milli maraqlara uyğun olaraq reallaşdırılan xarici siyasət sayəsində ölkəmiz həm ikitərəfli münasibətlərini, həm də beynəlxalq təşkilatlar təşkilatlarında təmsilçiliyində də mühüm rol oynayır.

Xarici İşlər Nazirliyindən verilən məlumata görə, son 40 gün ərzində beynəlxalq təşkilatlar çərçivəsində keçirilmiş və Azərbaycan Respublikası və onun vətəndaşlarının namizəd olduğu 6 seçkidən hamısında qələbə qazanılması beynəlxalq ictimaiyyət tərəfindən dövlətimizə artan etimadın bariz göstəricisidir. Belə ki, Azərbaycan Respublikası və onun vətəndaşları aşağıda göstərilən beynəlxalq səviyyəli seçkilərdə qalib gəliblər: BMT-nin Məskunlaşma Proqramının İcraıy-yə Şurası (2025-2029-cu illər üzrə), BMT Turizminin İcraıy-yə Şurası (2025-2029-cu illər üzrə), UNESCO-nun Mədəni Öyünüüfada Müxtəlifliyinin Qorunması və

lərini, həm də beynəlxalq təşkilatlar çərçivəsində səmərəli və qarşılıqlı faydalı əməkdaşlıq əlaqələrini uğurla davam etdirir.

Azərbaycan ərazi bütövlüyünü və suverenliyini bərpa etdikdən sonra Cənubi Qafqazda yeni mənzərə yaranıb. Bu, dövlətimizin yaratdığı yeni reallıqlardan ibarətdir. Torpaqlarını işğaldan azad etdikdən sonra Azərbaycanın növbəti regionda, bütövlükdə, beynəlxalq müstəvidə mövqeləri əhəmiyyətli dərəcədə güclənib. Bu amil dövlətimizin beynəlxalq təşkilatlarda təmsilçiliyində də mühüm rol oynayır.

Təşviqi üzrə Komitə (2025-2029-cu illər üzrə), BMT-nin Əməkçi Miqrantlar üzrə Komitəsinin üzvlüyü (2026-2029-cu illər üzrə), BMT-nin Ətraf Mühit Proqramının Daimi Nümayəndələr Komitəsinə sədrlik və Beynəlxalq Mülki Müdafiə Təşkilatının Baş Katibi.

Ölbbətə, bu fakt hər bir vətəndaş üçün qürurvericidir. Bu, o deməkdir ki, Azərbaycan dünyada nüfuzlu dövlət, etibarlı tərəfdaş kimi özünü təsdiqləyib. Hazırda Cənubi Qafqaz regionunun lider ölkəsi olan Azərbaycan həm də beynəlxalq təşkilatlar çərçivəsində səmərəli və qarşılıqlı-faydalı əməkdaşlıq əlaqələrini uğurla da-

Son 40 gündə qazanılan 6 beynəlxalq uğur



vam etdirir. Bu isə ölkəmizin dostlarının və tərəfdaşlarının sayının artmasını şərtləndirir. Respublikamızın xarici siyasətinin səciyyəvi xüsusiyyətlərindən biri müstəqillik və suverenlik prinsipinə əsaslanmasıdır. Yəni Azərbaycan tam müstəqil siyasət həyata keçirir, heç bir mərkəzdən asılı deyil, öz geosiyasi iradəsi əsasında strateji kursunu uğurla davam etdirir. Buna görə də ölkə-

mizə rəğbət daim artır, yüksək hörmət və etimad göstərilir.

Hələ 2011-ci ildə BMT Təhlükəsizlik Şurasına qeyri-daimi üzv (2012-2013-cü illər) seçilməsi, eləcə də dörd il Qoşulmama Hərəkatına uğurla sədrlik etməsi Azərbaycanın beynəlxalq aləmdə yüksək nüfuzunu təsdiqləyirdi. Təqdirəlayiq haldır ki, bu uğurlar son illər daha da artmaqdadır.

Azərbaycanın regional və global təhlükəsizliyə fundamental töhfələr verməsi də beynəlxalq müstəvidə olduqca yüksək qiymətləndirilir. Ölkəmizin pragmatik enerji siyasəti regional və global işbirliyinə, beynəlxalq təhlükəsizliyə xidmət edən yeni əməkdaşlıq platformalarının yaranmasını şərtləndirir. Təsdiqi deyil ki,

Nailiyyətlər davamlıdır

Azərbaycanın iştirakı olmadan bu gün regionda heç bir layihə gerçəkləşdirilə bilməz. Hazırda Azərbaycan sahib olduğu bütün bu üstünlüklərlə milli dövlətlərin, o cümlədən güc mərkəzlərinin uzunmüddətli perspektiv üçün əməkdaşlıq münasibətlərini inkişaf etdirmək istədiyi tərəfdaş ölkələrəndir.

Beləliklə, müasir dünya dövlətlərdən dəyişən şəraitdə dayanıqlı əlaqələr qurmaq üçün çeviklik, uzaqgörənlik və strateji düşüncə tələb edir. Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə Azərbaycan beynəlxalq arenada nüfuzunu artıran, enerji və nəqliyyat baxımından strateji əhəmiyyətini təmin edən, Avropa, Balkanlar, Mərkəzi Asiya, türk və islam dünyası ilə tərəfdaşlığı dərinləşdirən, regional təhlükəsizliyə töhfə verən və iqtisadi inkişaf üçün yeni imkanlar açan müdrik və pragmatik xarici siyasət nümunəsi göstərir. Son 40 gündə beynəlxalq təşkilatlar müstəvisində əldə olunan sözügedən uğurlar da qazanılan nailiyyətlərin davamlılığından xəbər verir.

Nardar BAYRAMLI

Azərbaycan - Suriya münasibətləri: əməkdaşlıq, sabitlik və etimad...

Bakı-Ankara birliyi Qlobal Cənubun təhlükəsizliyi məsələsində önə çıxır

Təl-Əviv ilə Dəməşq arasında əldə olunacaq razılıq regiona yeni inkişaf tempi vəd edir

Müstəqil xarici siyasət kursuna malik olan Azərbaycan müasir beynəlxalq münasibətlər sistemində etibarlı strateji tərəfdaş kimi tanınmaqdadır. Cənubi Qafqaz geosiyasi məkanında lider dövlət kimi çıxış edən ölkəmiz özünün çoxvektorlu xarici siyasət platforması ilə həm iki-tərəfli münasibətlər kontekstin-

də, həm də çoxşaxəli əlaqələr fonunda yerləşdiyi regionun geosiyasi və geoiktisadi, bir sözlə, geostrateji təhlükəsizliyinə fundamental töhfələr verir. Eyni zamanda, bununla Azərbaycan həm də regional miqyaslı, global xarakterli əməkdaşlıqlar platformasının mərkəzi oyunçusu rolunu oynayır. Həç bir bey-

nəlxalq qurumdan və dövlətdən, özünün milli maraqları istisna olmaqla heç bir mənfədən asılı olmayan Azərbaycan artıq regional aktordan global oyunçuya çevrilməkdədir. Təbii ki, 2020-ci il Vətən müharibəsində əldə edilmiş qələbə bu məsələdə mühüm rola malikdir.

Paralel olaraq regionun apa-

rıncı güc mərkəzinə çevrilən Azərbaycan həm də global layihələrin əsas tərəfdaşı və təşəbbüskarı kimi, sülh və ədalətə, abadiyyətə və quruculuğa dəstək göstərən bir ölkə kimi tanınır. Müstəqil iqtisadi siyasət yürütməsi, sivilizasiyalararası dialoqa mühüm töhfələr verməsi, regional və beynəlxalq təhlükəsizli-

yin təmin olunmasında strateji tərəfdaş qismində çıxış etməsi ölkəmizin beynəlxalq nüfuzunun artmasına yol açır. Bunun qanunauyğun nəticəsidir ki, beynəlxalq münasibətlər sisteminin müstəqil aktorları qismində çıxış edən milli dövlətlərin demək olar ki, hamısı Azərbaycanın yüksək beynəlxalq nüfuzuna

malik olmasını xüsusi olaraq diqqətə çatdırmaqdadır. Onlar Azərbaycanla əlaqələrin genişlənməsində maraqlıdırlar.

Vurğulandığı kimi, Azərbaycan dünyanın aparıcı dövlətləri ilə strateji əlaqələri, hərtərəfli münasibətləri inkişaf etdirir, bu faktı rəsmiləşdirir. Eləcə də öz çevrəsində yaxın regional əlaqələrin inkişafına töhfələr verir. Azərbaycan Qlobal Cənubun liderlərindən biri kimi xarakterizə olunur. Qlobal Cənubun inkişafında, Yaxın Şərqi yeni nizamda siyasi-iqtisadi təməkləşməsinə, Şərqi - Qərbi marşrutunun təkmilləşməsinə Azərbaycanın oynadığı rol günü-gündən genişlənir. Bu proses tam gücü ilə irəliləyən doğru effektiv bir yol alıb. Xüsusilə, Türkiyə-Azərbaycan strateji münasibətləri Yaxın Şərqi regionunda effektiv nəticələr əldə edilməsi, əməkdaşlıq arealının genişləndirilməsi üçün mühüm üfüqlər açır. Bu mənada, ölkəmizin Suriya ilə yaranan yeni əlaqələri geniş əhəmiyyətə malikdir.



Bakı-Dəməşq əlaqələri yeni diaqonalda...

Qeyd edək ki, Azərbaycanın Yaxın Şərqi siyasətində Suriya son dövrlərdə xüsusi bir yer alır. Belə ki, iki ölkə arasında tarixi və mədəni əlaqələr baxımından dərin və qarşılıqlı təsirə əsaslanan bağlılıq mövcud olsa da, son illərdə qədər diplomatik əlaqələr zəifləmişdi. Bu dövr ərzində Azərbaycanın diplomatik nümayəndəliyinin fəaliyyətini qeyri-müəyyən müddətdə dayandırması Suriyadakı təhlükəsizlik vəziyyəti və o dövrün müəkkəb hərbi-siyasi şəraiti ilə əlaqədar idi. Bununla yanaşı, Bəşər Əsədin hakimiyyəti dövründə Azərbaycan - Suriya əlaqələri də yox səviyyəsində xarakterizə oluna bilərdi. Bunun səbəbləri sırasında Suriyanın erməni işğalına bu və ya digər şəkildə dəstək göstərməsi, bu ölkədəki erməni diasporunun anti-Azərbaycan mövqeyi, hətta bu ölkədən ermənilərin qeyri-qanuni olaraq işğal altındakı Azərbaycan torpaqlarına yerləşdirilməsi olmuşdu. Təsəffüf deyildi ki, keçmiş Suriya rejimi beynəlxalq müstəvidə hor zaman Azərbaycanın əleyhinə mövqe tutmuşdu, hətta İslam Əməkdaşlıq Təşkilatı çərçivəsində müsəlman birliyi prinsipinə zidd bəyanatlar vermişdi.

İkiterəfli əlaqələr Suriyada 2024-cü ilin 8 dekabrında hakimiyyət dəyişikliyinə sonrakı yeni bir mərhələyə qədəm qoydu - iki ölkə arasında əməkdaşlığın inkişafı.

Böli, Azərbaycanın Suriyaya qaz ixracı məsələsi yeni, aktual bir mövzudur. Xatırladaq ki, bir neçə gün öncə Xankəndidə ECO toplantısında iştirak edən Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan da ölkəsinə döndən zaman jurnalistlərlə söhbətində bununla bağlı fikirlərini bölüşmüşdü. Bildirilmişdi ki, Azərbaycan Suriyaya təbii qaz tədarüki məsələlərində dəstək verməyə hazır olduğunu bəyan edib:



“İyulun 4-də Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevlə görüşdə o, təbii qaz məsələsində Suriyaya istənilən dəstəyi verməyə hazır olduğunu bəyan edib:

yanışı iştirakını bəyan edib. Fevralın 15-də Azərbaycan Prezidenti Suriyanın müvəqqəti prezidenti Əhməd Əş-Şaraya təbrik məktubu ünvanladı. Aprel ayının 11-də isə Antalya Forumu çərçivəsində Azərbaycan Prezidenti ilə Suriyanın keçid dövrü dövlət başçısı arasında ilk görüş reallaşdı. Prezident İlham Əliyev Suriyada sabitliyin möhkəmləndirilməsi üçün zəruri olan bərpə prosesində Azərbaycanın iştirak etməyə hazır olduğunu qeyd etdi. Öz növbəsində, Əhməd Əş-Şaraya da Azərbaycan tərəfinin dəstəyinə görə Azərbaycan prezidentinə minnətdarlığını bildirmiş, gələcəkdə energetika, infrastruktur, təhlükəsizlik sahələrində Azərbaycanın Suriyaya dəstək göstərməsinin önəmini qeyd etmişdi.



Azərbaycan Suriyaya qaz ixrac edəcək...

“İyulun 4-də Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevlə görüşdə o, təbii qaz məsələsində Suriyaya istənilən dəstəyi verməyə hazır olduğunu bildirdi. İlham Əliyevin belə yanaşması böyük əhəmiyyət kəsb edir. Axı bu gün Suriyanın ən ciddi problemi qazın olmamasıdır və ölkəni enerji ilə təmin etmək lazımdır”.

Ərdoğan vurğulamışdı ki, Türkiyə də öz növbəsində bu məsələ-



ğünü bildirib. İlham Əliyevin belə yanaşması böyük əhəmiyyət kəsb edir. Axı bu gün Suriyanın ən ciddi problemi qazın olmamasıdır və ölkəni enerji ilə təmin etmək lazımdır”.

Ərdoğan vurğulamışdı ki, Türkiyə də öz növbəsində bu məsələ-

əlaqələrimizin inkişafı üçün böyük perspektivlər açıqlı. Azərbaycan Respublikası Xarici İşlər Nazirliyinin və Baş nazirin müavininin rəhbərliyi ilə nümayəndə heyətinin Suriyaya səfərini xatırladan Prezident İlham Əliyev həmin səfər zamanı keçirilən görüşlərdə müxtəlif sahələrdə əməkdaşlığımızın inkişafı ilə əlaqədar layihələrin müzakirə edildiyini vurğulayıb.

Suriya Ərəb Respublikasının keçid dövrü Prezidenti Əhməd Əl Şaraya Antalya Diplomatiya Forumu çərçivəsində dövlətimizin başçısı ilə görüşünü məmnunluqla xatırlayıb. O, Azərbaycanın Suriyaya göstərdiyi qarşılıqlı dəstəyinə görə Prezident

İlham Əliyevə təşəkkürünü bildirib.

Əhməd Əl Şaraya əvvəlki hakimiyyətin Suriyanın bir çox ölkələrə, o cümlədən Azərbaycanla əlaqələrə xələl gətirdiyini təəssüflə qeyd edib. O, ölkəsinin Azərbaycanla siyasi, iqtisadi-ticarəti, mədəni, humanitar və digər sahələrdə əməkdaşlıqda maraqlı olduğunu deyib. Azərbaycanın əldə etdiyi uğurlar və torpaqlarımızın işğaldan azad edilməsi münasibətilə təbriklərini çatdıran Suriyanın keçid dövrü Prezidenti ölkəmizin ötən əsrin 90-cı illərində çətinliklərlə üzləşdiyini, amma onların öhdəsindən layiqincə gəldiyini və hazırda inkişaf etdiyini vurğulayıb.

hörmətli Əl-Şaraya (Suriya Prezidenti - red.) çatdıracağam. Biz addımlarımızı Azərbaycanın dəstəyi ilə birləşdirib, birlikdə irəliləmək istəyirik”.

Azərbaycanın Suriyaya qaz ixrac etməsi ölkələr arasında əməkdaşlığın yeni səviyyəyə çatdırılması prosesinin növbəti mərhələsindən xəbər verir. Bu addım neinki ikiterəfli münasibətlərin möhkəmlənməsinə, həm də Yaxın Şərqi siyasi-iqtisadi proseslərinə olduqca vacib müsbət təsir göstərəcək. Azərbaycanın bu məsələdə zaman etibarlı ilə qısa sayılısa da, böyük təcrübəsi var. Azərbaycanın üstləndiyi enerji təminatçısı rolu bütün dünyada təqdir olunur. Bu gün Azərbaycan dünyanın 12, Avropanın 10 ölkəsini, o cümlədən Avropa İttifaqının 8 üzvünü qazla təchiz edir, Al-yə əsas qaz tədarükçüləri arasında yer tutur. Təbii qaz ixracımız ötən il 25 milyard kubmetrə çatıb. 2030-cu ilədək qaz ixracının 8 milyard kubmetrə qədər artırılacağı nəzərdə tutulur.

Bərpə və quruculuq prosesinə veriləcək töhfə...

Qeyd edək ki, görüşdə ölkələrimiz arasında xüsusilə enerji sahəsində əməkdaşlığın vacibliyi qeyd edilib, Suriyanın problemlərini həllində enerji problemi ilə üzləşdiyi bildirilib. Bu xüsusda yaxın zamanlarda Azərbaycan qazının Türkiyə ərazisindən Suriyaya ixracı layihəsinin həyata keçiriləcəyi vurğulanıb və bunun Suriyanın enerji təhlükəsizliyinə töhfə verəcəyi qeyd olunub. Azərbaycanın Suriyanın energetika sahəsinin bərpası

sına töhfə vermək iqtidarında olduğunu diqqətə çatdırılıb. Əhməd Əl Şaraya hazırda ölkəsinin üzləşdiyi ciddi enerji problemlərinin həllində Azərbaycanın töhfəsinin əhəmiyyətini vurğulayaraq, bunun Suriyanın inkişafına xidmət etdiyini deyib. Söhbət zamanı Azərbaycanla Suriya arasında humanitar, təhsil və mədəniyyət sahələrində əməkdaşlığa toxunulub, o cümlədən suriyalı tələbələrə Azərbaycanda təqəüdlərin verilməsi və

mədəni abidələrin bərpası ilə bağlı məsələlər ətrafında fikir mübadiləsi aparılıb. Ölkəmizin işğaldan azad edilmiş ərazilərdə aparılan bərpə və quruculuq işlərində təcrübəsinin olduğu nəzərə alınaraq qaldırılan danışıqlar gələcək üçün vacib təməllərdir. Bu əlaqələrin inkişafı isə iki dövlət arasında siyasi dialoqun daha da dərinləşməsinə və zənginləşməsinə öz töhfələrini verəcək.

tarixi keçmiş var. Sovet İttifaqı dövründə Azərbaycan ilə Suriya arasında humanitar, ədəbi əlaqələr mövcud olub. Çoxsaylı suriyalı tələbələr Azərbaycanın ali məktəblərində təhsil alıb. Bu gün də həmin ənənə davam edir və bu humanitar əlaqələrin inkişafı ilə bağlı aparılan danışıqlar gələcək üçün vacib təməllərdir. Bu əlaqələrin inkişafı isə iki dövlət arasında siyasi dialoqun daha da dərinləşməsinə və zənginləşməsinə öz töhfələrini verəcək.

Humanitar əlaqələrin inkişafı siyasi dialoqu da dərinləşdirir

O ki qaldı, iki dövlət arasında siyasi dialoqun inkişaf etdirilməsinə, qarşılıqlı əlaqələrin inkişafı bu məsələdə də mühüm uğurlar vəd edir. Azərbaycan hər zaman sülhün və inkişafın dəstəkçisi olub - bizim mövqeyimiz regional maraqlarla, beynəlxalq hüquqla və ədalətlə uzlaşıb. Bu gün Azərbaycan

Qlobal Cənubun layiqli təmsilçisi kimi Şərqi, Ərəb dünyası ilə əlaqələrə xüsusi diqqət yetirir. Vaxtilə Azərbaycana qarşı adekvat münasibət bəsləməyən Əsəd rejiminin tarixin arxivinə göndərilməsindən sonra siyasi-humanitar əlaqələrin inkişafı üçün perspektiv formalaşıb - əslində, bu əlaqələrin mühüm bir

Azərbaycan Suriya ilə İsrail arasında vasitəçi rolunda

Suriya-Azərbaycan əlaqələrinin ən vacib məqamlarından biri də Türkiyə ilə münasibətlərdir. Azərbaycanın rəsmi müttəfiqi, mühüm bir coğrafiyanın aparıcı siyasi-hərbi aktoru olan Türkiyənin Suriyanın inkişafındakı rolu, çox əhəmiyyətlidir. Artıq Suriya yeni nizamda yeni reallıqlarla qəddar qoyub. Yeni dövrdə Azərbaycanın Yaxın və Orta Şərqi iqtisadi inkişafın yenilənməsi prosesində Türkiyə ilə yanaşı, addımlaması üçün mühüm şərtlər yaranıb.

Eyni zamanda, Suriyanın yenidən qurulması prosesində, aparılacaq abadiyyət-quruculuq işlərində Türkiyə ilə Azərbaycanın yanaşı addımlaması vacib bir məqamdır. Çünki Cənubi Qafqazın lider dövləti olan Azərbaycan ilə Türkiyə arasında strateji əmək-

daşlıq münasibətləri mövcuddur. Azərbaycan həm də Suriya ilə İsrail arasında gərginliyin aradan qaldırılmasında və danışıqlar prosesində sakit diplomatiya prinsipindən çıxış edərək görüşlərin təşkil olunmasına öz töhfəsini verib. Həmçinin Türkiyə ilə İsrail arasında və Suriya mövzusunda gərginliyin aradan qaldırılmasında qaynar xətt mexanizmi yaradılmasında önəmli rol oynayıb. Nəzərə alsaq ki, həm Türkiyə, həm də İsrail mühüm coğrafi regionun əsas güc mərkəzlərindən sayılır və Azərbaycanla yaxın əlaqələrə malikdirlər, yeni dövrdə regionda yaranacaq sabitlik olduqca sürətli bir inkişaf vəd edir. Bölgənin müsbət dinamika ilə inkişafı böyük bir coğrafiyada - Aralıq dənizi və Orta Şərqi regionunda yeni inkişaf

mərhələsi yaradır. Qarşılıqlı şəkildə diplomatik münasibətlərin bərpası isə çoxşaxəli əlaqələrin inkişafına yeni impuls gətirəcək. Suriya - Türkiyə - Azərbaycan arasındakı əməkdaşlıq, İsrail ilə münasibətlərin normal məcraya daxil olması regionda yeni iqtisadi reallıqlar yaratmaqla yanaşı, siyasi mənzərəyə də mühüm çarlar əlavə edə bilər. Başqa sözlə, bu yaxınlaşma sözügedən regionda yeni siyasi-iqtisadi konfiqurasiyanın əsasını qoyur. Nəzərə alınmalıdır ki, müasir çağırışlar regional əməkdaşlıqların inkişafını vacib şərt olaraq müəyyənləşdirməkdədir. Bu mənada, üç dövlət arasında əlaqələrin yenidən möhkəmlənməsi yeni və mühüm perspektivlər yaradır.

Pərviz SADAYOĞLU

Siyasi dialoqun gündəmi Ağdamda...

Siyasi partiya rəhbərlərinin iyulun 10-da sürət qatırı ilə Ağdama səfəri siyasi dialoq prosesində yeni, olduqca mühüm bir mərhələ kimi yaddaşlara həkk olundu. Ağdama çəkilən qatar yolunun fəaliyyəti, ərazidə aparılan quruculuq işləri ilə yaxından tanışlıq siyasi münasibətlərdə səmimi mühitin formalaşdığını göstərən növbəti amil kimi ortaya çıxır. Bunu, səfərlə bağlı qəzetimizə öz fikirlərini bölüşən partiya sədrləri də təsdiqləyib.

Arzuxan Əlizadə: Görülən işlərin miqyası heyrətamiz və qürurvericidir

Milli İstiqlal Partiyasının sədri, Milli Məclisin deputatı Arzuxan Əlizadə bildirib ki, bu səfərlər siyasi partiyalar arasında siyasi dialoq mühitini daha da inkişaf etdirir. O vurğulayıb ki, ötən dövr ərzində ölkənin siyasi palitrasında çox ciddi dəyişikliklər baş verib. Prezident



İlham Əliyevin vacib bir şort kimi ortaya qoyduğu yeni siyasi münasibətlər sisteminin formalaşması prosesi çox uğurla davam edir. O bildirib ki, ölkəmizdə fəaliyyət göstərən siyasi qüvvələrin əksəriyyətinin yeganə amalı ölkəmizin daha yüksək səviyyədə inkişafına dəstək vermək və bu prosədə fəal iştirak etməkdir. Partiya sədrinin sözlərinə görə, Azərbaycan Prezidentinin iradəsi əsasında milli həmrəyliyə və sağlam dialoqa xidmət edən siyasi islahatlar mühüm yeniliklərə yol açıb: "Dialoqun inkişafı əksər siyasi partiyaların həm iqtidarla, həm də öz aralarında sağlam münasibətlər formalaşdırıb. Ümumdövlət mə-

sələlərində vahid mövqə yaranıb. Fikrimcə, ölkəmizdə postmüharibə dövründə dialoqun daha da gücləndirilməsi olduqca vacibdir. Bu mənada, Ağdam səfəri mühüm əhəmiyyət daşıyır: "Siyasi partiya rəhbərləri və KİV nümayəndələri ilə Ağdama bu dəfə Azərbaycan Dəmir Yollarına məxsus xüsusi sürət qatırı ilə səfər etdik. Bu, olduqca qürurverici bir hiss idi. İşğaldan azad edilən dövrdə Ağdam şəhərindəki dağıntılar həqiqətən də çox böyükmiqyaslı idi. Bu gün həmin tar-mar edilmiş, dağıdılmış Ağdamın yerinə yeni, müasir, olduqca mühüm infrastruktur malik bir Ağdam görükdü".

Partiya sədri bildirib ki, Ağdama birinci səfərdən (17.03.2021) ötən 4 il ərzində görülən işlərin miqyası həqiqətən heyrətamiz və qürurvericidir: "Qardaş Qırğızıstanın hədiyyə olaraq inşa etdiyi Ayköl Manas adına Xıdırılı kənd tam orta məktəbi, daxili imkanlarla qurulan müasir uşaq bağçası, Muğam Mərkəzi, iş adamlarımızın investisiya yatırıqları və istehsal edilən məhsulları artıq xaricə ixrac edilən Ağdam sənaye parkı, hotellər, yaşayış binaları, yeni görkəm alan Xıdırılı kəndi, müasir tələblərə uyğun yollar, reallaşan infrastruktur layihələri, Avtomobil və Dəmiryolu Vağzal kompleks, bərpa edilən Ağdam məscidi, saymaqla



bitməyən daha geniş infrastruktur Qarabağımız yenidən qurulduğunu əyani şəkildə ortaya qoyur. Bu qüruru bizə yaşadan Ali Baş Komandan cənab İlham Əliyevə və hər kəsə sonsuz minnətdarlıq hissi ilə Allahdan Şəhidlərimizə rəhmət diləyirik. Səfərin təşkilinə görə Prezident Administrasiyasının Siyasi partiyalar və qanunvericilik hakimiyyəti ilə iş şöbəsinə və şöbənin rəhbəri Ədalət Vəliyevə minnətdarlıq edirəm. Eyni zamanda, içdən gələn şövləyə görə görülən işləri bizlərə təqdim edən Ağdam, Füzuli və Xocavənd rayonlarında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin xüsusi nümayəndəsi Emin Hüseynova dərin təşəkkürümü bildirirəm. Düşünürəm ki, bizlər siyasi həmrəyliymizi möhkəmləndirməklə bütün problemləri həll edə bilərik. Bu məsələdə hər kəs aktiv olmalı və ölkəmizin mövqelərini daha da güclənməsinə töhfəsini verməlidir", - deyər A.Əlizadə deyib.

Razi Nurullayev: Birgə səfərlər milli birliyin, siyasi dialoqun güclənməsinə böyük təsir göstərir

Milli Cəbhə Partiyasının sədri Razi Nurullayev də qeyd edib ki, Ağdam səfəri zamanı qarşıdakı dövrdə siyasi həmrəyliyin daha da gücləndirilməsi, birliyi daha da möhkəmləndirmənin vacibliyinin əyani şahidi olub. O qeyd edib ki, problemlərimizin həlli üçün bu vacib şortdır - hər birimiz dövlətimizə dəstək olmalıyıq, onun yanında olmalıyıq: "Siyasi partiyalar arasında dialoq mühitinin daha da dərinləşdirilməsi istiqamətində mühüm addımlar atılır. Bu birlik, həmrəylik ölkəmizin apardığı uğurlu siyasətə güc qatır. İstənilən milli məsələdə yumruq kimi birləşməliyik. Döyüş meydanında qazandığımız qələbəni möhkəmləndirmək, milli hədəflərimizə doğru inamla addımlamaq üçün birliyimizi, həmrəyliymizi qorumalıyıq".

Partiya sədri ötən 4 il ərzində Ağdamda baş verən dəyişiklikləri heyrətamiz adlandırır. Onun sözlərinə görə, Ağdama səfərin möhüz

sürət qatırı ilə edilməsi də olduqca vacib bir məqamdır: "Bu bir daha onu göstərir ki, işğaldan azad edilən ərazilərimizdə görülən işlər ən



müasir texnologiyalara əsaslanır. Ağdamda tikilən binalar, Muğam Mərkəzi və digər vacib obyektlərin hər bir gözəlliyi ilə seçilir. Qardaş ölkə olan Qırğızıstanın hədiyyə olaraq inşa etdiyi Ayköl Manas adına Xıdırılı kənd tam orta məktəbi isə həm də Türk birliyinin simvoludur. Səfərin reallaşmasında zəhməti olan hər kəsə minnətdarlıq edirəm. Belə ziyarətlər və birgə səfərlər milli birliyin, siyasi dialoqun güclənməsinə böyük təsir göstərir".

Musa Ağayev: Ağdama səfər mühüm əhəmiyyət daşıyır

Yeni Zaman Partiyasının sədri Musa Ağayev də Ağdama edilən bu səfəri yüksək dəyərləndirib. O bildirib ki, ölkəmizdə fəaliyyət göstərən siyasi qüvvələrin əksəriyyətinin yeganə amalı



şəfina dəstək vermək və bu prosədə fəal iştirak etməkdir. Onun sözlərinə görə, Azərbaycan Prezidentinin iradəsi əsasında milli həmrəyliyə və sağlam dialoqa xidmət edən siyasi islahatlar mühüm yeniliklərə yol açır: "Dialoqun inkişafı ək-

sər siyasi partiyaların həm iqtidarla, həm də öz aralarında sağlam münasibətlər formalaşdırıb. Ümumdövlət məsələlərində vahid mövqə yaranıb. Fikrimcə, ölkəmizdə postmüharibə dövründə dialoqun daha da gücləndirilməsi olduqca vacibdir. Bu mənada, Ağdama səfəri mühüm əhəmiyyət daşıyır".

Partiya sədri Ağdamda görülən işlər haqqında da danışır. O bildirib ki, Ağdam hələ Birinci Qarabağ Müharibəsi dövründə qəhrəmanlıq ilə şöhrət qazanmışdı: "Ağdam Birinci Qarabağ müharibəsində ən çox itki verən rayonlarımızdandır. Ermənilər bu şəhəri sözün əsl mənasında dağıtmışdı. Təsədüfi deyildi ki, müharibədən sonrakı dövrdə Ağdam haqqında danışılanda bu şəhəri "Qafqazın Xirosması" adlandırırdılar. Amma bu gün gördüklərimiz tam fərqli bir Ağdam obrazı formalaşdırırdı. Azərbaycan dövləti bu gözəl və qədim şəhərin bərpası və abadlaşdırılması istiqamətində vacib addımlar atıb və atmaqda da davam edir. Səfərin təşkilinə görə Prezident Administrasiyasının müvafiq strukturlarına təşəkkür edirəm. Bu kimi səfərlər ölkədə milli birliyin güclənməsinə xüsusi töhfələr verir".

Ağasif Şakiroğlu: Bu siyasi birlik quruculuq, abadlıq işlərinə də mühüm müsbət təsir göstərir

Gələcək Azərbaycan Partiyasının sədri Ağasif Şakiroğlu da bu səfərin ölkəmizdəki siyasi həmrəyliyi, birliyi özündə təcəssüm etdirdiyini bildirib. Onun sözlərinə görə, bu gün ölkəmizdə iqtidarla müxalifət arasında fəal dialoq mühiti mövcuddur. Bu, dövlətimizin inkişafına da öz töhfəsini verir: "Xatırlayırsınızsa, 2020-ci ilin sentyabrın 27-də, əks-hücum əməliyyatları başlayan günü siyasi partiyalar birlik, həmrəylik bəyanatı imzaladılar. Hətta o dövrdə bəzi beynəlxalq dairələr bundan narahatlıq keçirirdi. Onlar təsəvvür edə bilmirdilər ki, Azərbaycan cəmiyyəti bir yumruğa çevrilib vahid mövqedən çıxış edərdi. Amma xalqımız, siyasi təşkilatlarımız yekdil şəkildə Prezidentimizin ətrafında birləşdi. Post müharibə

dövründə də bu birliyin davam etdirilməsi zəruridir. Bu siyasi birlik quruculuq, abadlıq işlərinə də mühüm müsbət təsir göstərir". Partiya sədri bildirib ki, Ağdam siyasi dialoqun növbəti ünvanı kimi də olduqca vacib əhəmiyyət daşıyır. Belə ki, rayon işğaldan əvvəl də Qarabağın iqtisadi və mədəni mərkəzi idi. Görülən işlər bir daha təsdiq edir ki, Ağdam gələcəkdə də Azərbaycanın ən böyük iqtisadi mərkəzlərindən birinə çevriləcək. "Bu istiqamətdə mükəmməl işlər görülür. Orada aparılan tikintilərin və qurulan yaşayış komplekslərinin miqyası böyükdür. Biz ilk dəfə Ağdama gedəndə üstü örtülü qalan bina yalnız Cümə Məscidi idi. İndi

isə neçə-neçə gözəl binalar var. Bu böyük işlərə görə cənab Prezidentimizə və hörmətli Birinci vitse-prezi-



dentimizə dərin minnətdarlığımı ifadə edirəm", - deyər A.Şakiroğlu əlavə edib.

P.İSMAYILOV

Qardaş Türkiyə üçün yeni tarixi səhifə

Qardaş Türkiyə Prezident Rəcəb Tayyib Ərdoğanın liderliyi və onun rəhbərliyi ilə həyata keçirilən möhkəm daxili həmrəyliyi hədəfləyən siyasət sayəsində ölkənin milli maraqlarının təmin olunması istiqamətində böyük uğurlara imza atır. Bu gün Türkiyə dünyada global aktorlardan biri qismində qəbul olunur və yeni dünya nizamının qurulmasında qardaş ölkənin mövqeyi mütləq qaydada nəzərə alınır. Şübhə yoxdur ki, Türkiyənin terrorlardan xilas olması qardaş ölkənin gücünü və nüfuzunu daha da artıracaq.

"Terroruz Türkiyə" hədəfi

Terror təhlükəsi uzun müddət ərzində Türkiyə dövlətini və cəmiyyətini təhdid edən əsas daxili və xarici faktor qismində çıxış edib. Artıq Türkiyənin tarixində Rəcəb Tayyib Ərdoğanın liderliyi ilə yeni bir səhifə açılır. Belə ki, qardaş ölkə "Terroruz Türkiyə" hədəfinə heç vaxt olmamış qədər yaxındır. Prezident Rəcəb Tayyib Ərdoğan AK Partiyasının 32-ci "Məsələləşmə və Dəyərləndirmə" toplantısında keçmiş PKK terror təşkilatı tərəfdarlarının iyulun 11-də İraqın şimalında yerləşən Süleymaniyyə şəhərində silahları təhvil verməsinə münasibət bildirərək Türkiyənin 47 illik terror bəlasından PKK-nın silahları təhvil verməsi ilə xilas olmağa başladığına xüsusi vurğu edib. O, 15 iyulda baş verən "Darbe" cəhəndən sonra Türkiyənin terrorla mübarizədə yeni bir mexanizm yaratdığına diqqət cərkərk vurğulayıb: "Terrorun qarşısına keçdik. İttifaq ortağımız Dövlət Bağçalının da çağırışı ilə "Terroruz Türkiyə" üçün ciddi addımlar atdıq. Çox həssas və təmkinli bir prosesi idarə etdik".

R.T.Ərdoğan bildirib ki, ölkəsi üçün yeni tarixi səhifə açılıb və Türkiyə üçün yeni yüzilliyin qapıları aralanıb. Onun sözlərinə görə, Türkiyə terroru sonlandırmaq üçün hər bir şey edib: "Hər kəs əmin olsun ki, Türkiyənin qururuna heç kim toxuna bilməz. Cənab Dövlət Bağça-

lı və onun heyətinin vətənpərvərliyini sorğulamaq heç kimin həddinə deyil və ola da bilməz. Dövlət Bağçalı ilə birlikdə terroruz Türkiyə üçün canımızı ortaya qoymuşuq. Addımlarımız ancaq Türkiyənin xeyrinə hesablanıb. Türkiyəyə qarşı yönələn şeylərin qarşısında isə həmişə bizi görəcəksiniz. Nə ediriksə, millətimiz, istiqlalımız üçündür".

PKK terror təşkilatının iyulun 11-dən etibarən silahları təhvil verməsi Türkiyənin Milliyyətçi Hərəkat Partiyasının (MHP) sədri Dövlət Bağçalının 2024-cü ilin oktyabrında etdiyi çağırışa və Prezident Rəcəb Tayyib Ərdoğanın "Daxil cəbhəni gücləndirək" mesajı ilə başlayan "Terroruz Türkiyə" quruculuğu prosesi çərçivəsində reallaşır. Artıq terrorçular Türkiyə dövlətinin gücünü və qətiyyətinə görə özlərini qüvvəyəltirən əhəmiyyətsiz olduğunu başa düşürlər. Xatırladaq ki, İmralıda ömürlük həbs cəzası çəkən PKK lideri Abdullah Öcalan bir neçə gün bundan əvvəl videomesaj yayımlayıb və bir daha terror təşkilatını silahları təhvil verməyə çağırıb. O, son videomüraciətində 27 fevral 2025-ci il tarixli "Sülh və demokratik cəmiyyət çağırışı"nı dəstəkləməyə davam etdiyini bildirib. "Prosesin ümumi mənzərəsi çərçivəsində silahların könüllü şəkildə buraxılması və Türkiyə Böyük Millət Məclisinin səlahiyyətli və qanunla yaradılması planlaşdırılan əhatəli bir komissiyaanın fəaliyyəti mühüm əhəmiyyət daşıyır", - deyər PKK lideri vurğulayıb.

Silahların ilk təhvil verilməsi mərasimi təhlükəsizlik məqsədi ilə media üçün

qapalı, ayrıca bir məkanda həyata keçirilib. Lakin bu, heç də məlumatların mediadan gizlədilməsi anlamına gəlmir. Görüntülər media nümayəndələri ilə ekran vasitəsilə paylaşılib. Bütövlükdə, media üçün bütün imkanlar təmin edilib. Silahların ilk təhvil verilməsi mərasimində terror qruplaşmasının sırası üzvləri ilə yanaşı, PKK-nın rəhbərliyindəki şəxslər də iştirak edəblər.

Alınan silahlar xüsusilə yerlərdə zərərli silahlar (MİT) və Türkiyə silahlı qüvvələrinin nəzarəti altında saxlanılıb. Silahların təhvil verilməsini həmçinin şimali İraqın regional rəhbərliyi və Bağdadın mərkəzi hökumətinin rəsmiləri də izləyiblər. Yaxın günlərdə isə prosesin yeni mərhələsinə start verilməsi gözlənilir.

PKK-nın tərkibindəki əməliyyat fasiləsiz prosese çevriləcək

Müasir Türkiyə tarixinin bir sıra qanlı səhifələri möhüz PKK terror təşkilatının bilavasitə və yaxud dolayı iştirakı ilə yazılıb. Bölgücü terror təşkilatı 47 il əvvəl, avqustun 14-də Sığirt və Hakkariyə ilk hücumunu həyata keçirib. Həmin tarixdən etibarən terror təşkilatı ilə mübarizədə qardaş ölkənin 10 minə yaxın təhlükəsizlik xidməti əməkdaşı şəhid olub, 50 minə yaxın insan həyatını itirib. Eyni za-

manda, terror təhdidlərinin nəticəsi olaraq ayrı-ayrı bölgələrin çoxlu sayda dinc sakinini öz ev-çişiklərini tərk etmək məcburiyyətində qalıblar. Türkiyədə terror hücumları nəticəsində qeyri-sabit vəziyyət yaranıb, iqtisadiyyata təxminən iki trilyon dollar həcmində ziyan dəyib.

Bütün bunlar böyük itkidir və qardaş ölkə öz tarixində terror səhifəsini birdəfəlik bağlamaq istəyir. Türkiyənin xarici işlər naziri Hakan Fidan "X" sosial şəbəkə hesabında etdiyi paylaşımında

vurğulayıb ki, türk xalqı bu müsbət irəliləyişin terrorun daimi şəklində aradan qalxmasını təmin edəcək bir prosesə çevrilməsini arzulayır. "Prezidentimiz tarixi liderlik və MHP sədri Dövlət Bağçalı ilə birlikdə güclü və qətiyyətli iradə nümayiş etdirdi. Bu iradəni həyata keçirməyə çalışan bütün dövlət rəsmilərimizi təbrik edirəm. KCK (Kürdistan İşçiləri İttifaqı - red) bütün komponentləri və elementləri ilə ölkəmizə, millətimizə və bölgəmizə təhlükə yaratmağa dayandırana qədər ayıq-sayıq olmağa davam edəcəyik", - deyər H.Fidan bildirib.

Türkiyə PKK-nın silahsızlaşdırılmasını fasiləsiz şəkildə həyata keçirməsində israrlıdır. Silahı yerə qoyan PKK üzvləri İraqda qalacaqlar, lakin təşkilatı fəaliyyətə məşğul olmayacaqlar. Onlar habelə təşkilatın adından açıqlama verməyəcəklər. Türkiyədə heç bir cinayət törətməyən və İraqın şimalındakı terror aktlarında iştirak etmədiyi təsbit olunan PKK üzvləri Türkiyəyə qayıda biləcəklər. Bunu istəyən təşkilat üzvləri İraqda da qala və ya Suriyaya keçə bilərlər. Murat Karayılan, Cemil Bayık və Mustafa Karasu kimi

sayı 30-40 nəfər olan PKK/KCK yüksək rütbəli rəhbərliyinin Türkiyəyə qayıtmasına icazə verilməyəcək.

Diqqət çəkən mühüm məqamlardan biri ondan ibarətdir ki, terrorçuların silahsızlaşdırılması üçün konkret vaxt çərçivəsi müəyyənləşdirilib. Belə ki, təxminən 2 000 nəfər terrorçu üçün proqnozlaşdırılan müddət 2-5 ay arasındadır. Vaxtın uzadılması yeni risklərə və təhlükələrə yol açar bilər. Buna görə də qardaş ölkə əvvəlki oxşar proseslərdən fərqli olaraq bu dəfə silahların təhvil alınmasını konkret zaman çərçivəsində sonuclamaq niyyətindədir. Proses çərçivəsində həmçinin kənd yerlərindəki böyük silah anbarları da təslim ediləcək.

Silahsızlaşdırma prosesi davam edərkən, növbəti addım üçün iyulun ikinci yarısı nəzərdən keçirilir. Təşkilatın ləğvi və tərkisilahlıdan sonra lazımi hüquqi infrastrukturun yaradılması üçün parlament çərçivəsində işlər başlanılacaq. Türkiyə Böyük Millət Məclisinin quraclığı komissiya sosial inteqrasiyanın həyata keçirilməsini müəyyən edəcək. Komissiya bir sıra hüquqi tənzimləmələr və yeni meyarların müəyyən edilməsi üzərində işləyəcək. Bu proses zamanı höbsəxanada 5 minə yaxın PKK-çının vəziyyəti, cinayətləri, cəzalarının çəkilməmiş hissələri, yaşları və sağlamlıqları nəzərə alınmaqla yenidən qiymətləndiriləcək. Təşkilatın üzvlüyünə cəlb etdiyi və ya qaçırıldığı zaman uşaq olan bir çox gənc üçün reabilitasiya və inteqrasiya proqramları həyata keçiriləcək.

Türkiyənin budəfəki həmləsi həmçinin daha geniş coğrafiyanın əhatə olunması ilə fərqlənir. "Terroruz Türkiyə" prosesi İraqda uğurla həyata keçirildikdən və konkret nəticələr verdikdən sonra regional dinamika əsas götürülməklə PKK-nın Suriyada da tərkisilahl edilməsi nəzərdə tutulur.

Mübariz FEYİZLİ

Sessiya ərzində 45 qanun və qərar qəbul edilib



Dünən Milli Məclisin növbə-dənkənar sessiyasının son iclası keçirilib. Əvvəlcə spiker Sahibə Qafarova çıxış edərək bildirdi ki, iyulun 14-də Ümummilli Lider Heydər Əliyevin Azərbaycanla əli hakimiyyətdə gəlməsinin 56-cı ildönümü tamam oldu. Bu əlamət-

dar gündə Heydər Əliyevin Vətən və xalq qarşısında misilsiz xidmətlərini minnətdarlıq hissi ilə bir daha xatırlayırıq.

S.Qafarova qeyd edib ki, Ümummilli Liderin başladığı mis-siyatı bu gün Azərbaycanın Prezidenti İlham Əliyev davam etdirir.

Milli Məclisin növbədənənar sessiyası başa çatıb

Azərbaycan dünyanın geniş bir bölgəsində söz sahibi olan qüdrətli dövlətə çevrilib. “Əlbəttə, Azərbaycan torpaqlarının 30 illik işğalına son qoyulması, dövlətimizin ərazi bütövlüyünün və suverenliyinin bərpa olunması milli inkişaf tariximizdə yeni dövr açıb. İşğaldan azad edilmiş ərazilərimizdə geniş bərpa-quruculuq işləri davam etdirilir. İnəmlə söyləmək olar ki, Prezident İlham Əliyevin siyasəti Azərbaycana bu günədək olduğu kimi bundan sonra da böyük uğur gətirəcək”, -deyə spiker vurğulayıb.

Qeyd edək ki, iclasda 13 məsələ müzakirə edilib. Əvvəlcə “Müdafiə haqqında” qanuna (üçüncü oxunuş) dəyişikliklər qəbul olunub. Layihəyə əsasən, ərazi müdafiəsi ilə bağlı norma təkmilləşdirilir. Sənəddə qeyd olunur ki, ərazi müdafiəsi ölkə ərazisinin, o cümlədən Azərbaycan Respubli-

kası dövlət sərhədinin mühafizə və müdafiəsi üzrə tapşırıqların icrası üçün həyata keçirilən ümumdövlət hərbi və xüsusi tədbirlər kompleksidir. Ərazi müdafiəsi Azərbaycan Respublikasının Si-lahlı Qüvvələri tərəfindən dövlət orqanları (qurumları), yerli özünüidarəetmə orqanları və hüquqi şəxslərlə qarşılıqlı əlaqədə həyata keçiriləcək. Ərazi müdafiəsinin təşkili, hazırlığı və təmin olunması qaydaları Azərbaycan Respublikasının ərazi müdafiəsi haqqında Əsasnamə ilə müəyyən ediləcək.

İclasda Mülki Məcəllədə, İnzibati Xətalər Məcəlləsində, “Media haqqında” və “Hüquqi şəxslərin dövlət qeydiyyatı və dövlət reyestrı haqqında” qanunlarda dəyişiklik edilməsi layihə də üçüncü oxunuşda qəbul olunub. Sənəddə əsasən, “Media haqqında” Qanunda “Media subyekti” anlayışı Azərbaycanda xarici media sub-

yektlərinin filial və nümayəndəliklərini də əhatə etməsi məqsədilə genişləndirilib.

Milli Məclis “Azərbaycan Respublikası vətəndaşının şəxsiyyət vəsiqəsi haqqında” qanuna dəyişikliklər layihəsini də üçüncü oxunuşda qəbul edib. Qeyd olunub ki, layihə Azərbaycan vətəndaşının şəxsiyyət vəsiqəsinin Beynəlxalq Mülki Aviasiya Təşkilatının (İCAO) 9303 nömrəli standartının tələblərinə uyğunlaşdırılması, həmçinin şəxsiyyət vəsiqəsinin istifadəsi üzrə yaranmış bəzi çətinliklərin aradan qaldırılması məqsədilə hazırlanıb.

Şəxsiyyət vəsiqəsində göstərilən məlumatlara yaşayış yeri və vətəndaşlıq məlumatları əlavə ediləcək. Eyni zamanda, elektron daşıyıcıda (çipdə) əvvəlki variantla müqayisədə yalnız daha zəruri məlumatların saxlanması təklif olunur. Bütövlükdə, təklif olunan

dəyişikliklər şəxsiyyət vəsiqəsi ilə bağlı məlumatların daha müasir sistemlərdə, təhlükəsiz və çevik şəkildə idarə olunmasını, həmçinin sənədləşmə prosedurlarının və xidmətlərin vətəndaş üçün sadələşdirilməsini təmin edəcək.

Deputatlar iclasın gündəliyində olan digər məsələləri də qəbul ediblər. Sonda spiker S.Qafarova bildirib ki, Milli Məclisin növbədənənar sessiyası çərçivəsində 7 iclas keçirilib. Onun sözlərinə görə, sessiya ərzində 45 qanun və qərar, o cümlədən 2 Konstitusiyaya qanunu qəbul edilib, 5 beynəlxalq müqavilə və konvensiya təsdiqlənib. Eyni zamanda, sessiya dövründə iki ictimai dinləmə təşkil olunub.

Milli Məclisin növbədənənar sessiyası Dövlət Himninin səsləndirilməsi ilə başa çatıb.

Nardar BAYRAMLI

“Media fəaliyyəti” adı altında informasiya təhlükəsizliyimizə təhdid...



Mətbuat Şurası “Sputnik Azərbaycan”la bağlı bəyanat yayıb

Günümüzün ən mühüm çağırışlarından biri milli təhlükəsizliyin etibarlı şəkildə qorunması, yad müdaxilələrdən müdafiə edilməsidir. Qloballaşan dünyanın sabitlik və təhlükəsizlik indeksinin ən mühüm meyarlarından sayılan informasiya təhlükəsizliyi məsələsi bu kontekstdə ön planda dayanır. Ölkələrin ilk növbədə qorunmalı olduğu məsələlərdən biri məhz inofmasiya məkanında təhlükəsizliyin təmin olunması, bu platformanın yad təsirlərdən qorunması və təmizlənməsidir.

“Sputnik Azərbaycan”ın jurnalistikadan kənar fəaliyyəti...

Son dövrlərdə Rusiyanın ölkəmizə qarşı qeyri-adekvat davranışları açıq kontekstə alıb - illərdir ki, Azərbaycanın yürütdüyü səmimi qonşuluq münasibətlərinə adekvat cavab verməyən Moskva informasiya mübadiləsi məsələsində də hüquq və qanundan kənar addımlar atmağa çalışır. Rusiya məhz medianın əli ilə özünün təsir imkanlarını genişləndirməyə cəhdlər göstərir. Ölkəmizdə də bu kimi fəaliyyətə əl atılmasına niyyətəlinib - Moskva məhz “Sputnik” agentliyinin vasitəsilə öz “istəklərini” həyata keçirməyə çalışıb. Bu isə yolverilməzdir və bu kimi faktların qarşısı Azərbaycan dövləti tərəfindən dərhal alınır. Xatırladaq ki, bir neçə gün öncə Azərbaycanın hüquq-mühafizə orqanları “Sputnik Azərbaycan” informasiya Agentliyinin ofisində əməliyyat keçirmişdi. Əməliyyat nəticəsində “Sputnik Azərbaycan”ın direktoru İqor Kartavix və əməkdaş Yevgeni Belousov barəsində həbs qətimkan tədbiri seçilmişdi. Xətai Rayon Məhkəməsinin qərarı ilə onlar dörd ay müddətinə həbs olunublar - onların hər ikisi Cinayət Məcəlləsinin 178.3.1-ci (dələduzluq, külli miqdarda ziyan vurmaqla törədildikdə), 192.2.2 (külli miqdarda gəlir əldə etməklə qanunsuz sahibkarlıq), 192.2.3 (müştəkkil dəstə tərəfindən törədildikdə), 193-1.3.1 (Cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakı leqallaşdır-

ma), 193-1.3.2 (xeyli miqdarda törədildikdə) maddələri ilə ittiham olunurlar.

Qeyd edək ki, Xarici İşlər Nazirliyi Mətbuat xidməti idarəsinin rəhbəri Ayxan Hacızadə fevralın 24-də bildirmişdi ki, “Rossiya Se-godnya”nın (Sputnik) Azərbaycandakı nümayəndəliyi ləğv edilib. O süzləmişdi ki, sözügedən qurum yalnız bir müxbir vasitəsilə akkreditasiyadan keçə bilər. Buna baxmayaraq, “Sputnik Azərbaycan”ın fəaliyyətini davam etdirdiyi, əməkdaşlarının işə çıxdığı məl-um olub.

Jurnalist fəaliyyəti ilə bağlı olmayan tapşırıqları yerinə yetirmək məqsədilə...

Yeri gəlmişkən, Azərbaycan Mətbuat Şurası bu məsələ ilə bağlı bəyanat yayıb. Bəyanatda bildirilir ki, son illər Rusiya Federasiyası xarici siyasətdə təsir aləti kimi medianı daha fəal istifadə edir. İnformasiya fəaliyyəti pərdəsi altında ictimai rəyin formalaşdırılması və suveren dövlətlərdə siyasi vəziyyətin sabitliyinin pozulmasına yönəlməmiş genişmiqyaslı kampaniyalar aparılır. Başqa ölkələrin daxili işlərinə müdaxilə olan belə hərəkətlər yerli ictimai institutların fəaliyyətini pozur və hakimiyyətlərə etimadın səviyyəsini azaldır. Bu praktika Rusiyanın “Sputnik” agentliyinin və onun əməkdaşlarının fəaliyyətində özünü daha çox büruzə verir. “Rusiya Jurnalistlər İttifaqının “Sputnik Azərbaycan” agentliyinin əməkdaşlarının həbsi ilə bağlı beynəlxalq təşkilatlara, jurnalist və hüquq müdafiəsi assosiasiyalarına ünvanlanan məktubuna cavab olaraq, hadisələrin obyektiv mənəzərəsinə beynəlxalq ictimaiyyətin diqqətinə çatdırmağı vacib hesab edirik. Əvvəla, məktubda faktlar kobud şəkildə təhrif edilir ki, bu da beynəlxalq ictimai rəyi aşkar surətdə manipulyasiya etmək cəhdindən xəbər verir. Açıq məktubda yer alan ifadələrin əksinə olaraq, “Sputnik Azərbaycan”ın rəhbəri İqor Kartavixin və böyük re-

daktor Yevgeni Belousovun saxlanılmasının onların jurnalistika sahəsində peşə vəzifələrini yerinə yetirmələri ilə heç bir əlaqəsi yoxdur. Xüsusi vurğulanmalıdır ki, həmin şəxslər Rusiya Federasiyasının Federal Təhlükəsizlik Xidməti (FTX) ilə əməkdaşlıq ediblər və jurnalist fəaliyyəti ilə bağlı olmayan tapşırıqları yerinə yetirmək məqsədilə Azərbaycanda olublar. Bu baxımdan onların saxlanılması mövcud qanunvericiliyə tam uyğun və qanuni müstəvidə həyata keçirilən hüquqi tədbirdir”.

Vurğulandığı kimi, bu şəxslərin həbsi onların peşə fəaliyyəti ilə bağlı deyil. Bu gün Azərbaycanda dünyanın bir çox aparıcı beynəlxalq xəbər agentliklərinin, televiziyaaların, informasiya resurslarının yerli nümayəndəliyi fəaliyyət göstərir. Onlar öz fəaliyyətlərini ölkə qanunvericiliyinə əsasən qururlar - “Sputnik Azərbaycan” isə qaydaları pozmaqla həmin yerli

strukturlarından alət kimi istifadə edən xüsusi xidmət orqanlarının bu cür iş üsulları suveren dövlətlərdə vəziyyətin sabitliyinə pozmağa yönəlməmiş daha geniş hibrid strategiyanın bir hissəsidir. Bu, Avropa Şurası, Avropa Parlamenti, “EuvsDisinfo” və EDMO kimi aparıcı təşkilatların beynəlxalq hesabatlarında öz təsdiqini tapır. Onlar “Sputnik”in sadəcə bir xəbər agentliyi deyil, digər ölkələrin daxili siyasi proseslərinə müdaxiləyə yönəlməmiş Rusiya dezinformasiya kampaniyasının əsas aləti olduğunu qeyd edirlər”, - deyə bəyanatda vurğulanır.

Bəli, Denisovun fəaliyyəti açıq şəkildə ortadadır. QRU zabiti olaraq “mətbuat işçisi” pərdəsi altında gizlənməyə çalışan Denisov ilk olaraq “əməlləri” ifşa edilib - onun ölkəmizdən qovulma səbəbi də məhz bununla izah edilir. Bu şəxs “mətbuat” adı altında ölkənin informasiya təhlükəsizliyinə, milli



qanunlara hörmətsizlik edib, həm də əlavə əməkdaşları gizli şəkildə işə çıxarmaqla fərqli maraqların axtarışında olduğunu ortaya qoyub. Ən əsası isə agentlik öz fəaliyyət sferasının kənarına çıxıb.

QRU zabiti, yoxsa “jurnalist”...

Bəyanatda diqqət bir fakta cəlb edilir - “Sputnik Azərbaycan”a əvvəllər bir neçə il Rusiya xüsusi xidmət orqanlarının karyera zabiti, Baş Keşfiyyat İdarəsi (QRU) ilə sıx bağlı olan Vitali Denisov rəhbərlik edib: “Bundan əvvəl o, “Sputnik Cənubi Osetiya” agentliyinə, daha sonra isə “Sputnik Moldova”ya başçılıq edib. O, bu vəzifələrdə Rusiya xüsusi xidmət orqanlarının maraqları naminə həmin regionların media resurslarından yararlanaraq, Kremlin gündəliyinin təbliğinə yönəlməmiş informasiya və təbliğat kampaniyalarına rəhbərlik edib”.

Qeyd olunur ki, təxribat fəaliyyətinə görə Denisov Azərbaycandan və Moldovadan qovulub, bu isə bir daha təsdiq edir ki, cəmiyyəti məlumatlandırmaqdan uzaq olan vəzifələr çox vaxt jurnalist fəaliyyəti adı altında həyata keçirilir. “Söhbət onları qəbul edən ölkələrin milli təhlükəsizliyinə təhdid yaradan əlaqələndirilmiş təsir və müdaxilə cəhdlərindən gedir. “Sputnik” kimi psevdomedia

təhlükəsizliyinə qarşı təhdid olmağa çalışıb. Təbii olaraq isə belə bir fəaliyyətin qarşısı ölkəmizin müvafiq strukturları tərəfindən alınır.

Dünyanın əksər ölkəsində qadağan edilib...

Bildirilir ki, bu baxımdan “Sputnik”in fəaliyyətinə beynəlxalq ictimaiyyətin reaksiyası tamamilə təbii: agentliyin fəaliyyəti 32 ölkədə, o cümlədən Avropa İttifaqının 27 dövlətinin hamısında, həmçinin Ukrayna, Böyük Britaniya, Kanada, İsveçrə və Avstraliya-da rəsmi olaraq qadağan edilib və ya bloklamb. “Rusiya Jurnalistlər İttifaqının öz ölkəsi daxilində jurnalistlərin təqib edilməsi və söz azadlığının məhdudlaşdırılması problemləri ilə ciddi məşğul olmaq əvəzinə, əslində bu aktual məsələləri lazımi diqqətdən kənardə qoyması dərin çaşqınlıq doğurur. Müstəqil media nümayəndələrinin çoxsaylı həbsləri, onlara sistemli təzyiqlər ictimai-siyasi diskursun son həddindədir”, - deyə MŞ-nin bəyanatında qeyd olunur.

Həqiqətən də bu “xəbər daşıyıcısı”nın öz prinsiplərindən kənar fəaliyyəti demək olar ki, bütün dünyada aşkardır - Rusiyanın məhz bu “xəbər agentliyi” vasitəsilə ölkələrin daxili işlərinə müdaxilə cəhdləri haqqında sayəsiz-he-

sabsız faktlar mövcuddur. Xüsusi-lə, post-sovet məkanında və şərq Avropada “informasiya mübadiləsi” adı altında aparılan qeyri-hüquqi proses onu deməyə əsas verir ki, Moskva adicəkilən strukturdan heç də media vasitəsi kimi deyil, birbaşa təsir mexanizmi kimi istifadə edirmiş.

Rusiyanın mətbuata münasibəti...

MŞ-nin bəyanatında da o da bildirilir ki, 1992-ci ildən bəri Rusiyada 50-dən çox jurnalistin öldürüldüyü barədə beynəlxalq jurnalist və insan haqları təşkilatlarının məlumatları da vəziyyətin nə qədər ciddi olduğunu təsdiqləyir. Eyni zamanda, bunun onların peşəkar fəaliyyəti ilə bağlı olduğuna dair əsaslı şübhələr var. Üstəlik, 2019-cu ildən 2024-cü ilə qədər ölkədə ən azı 26 jurnalistin saxlanılması və həbs olunması söz azadlığı və müstəqil jurnalistika sahəsində sistemli problemlərin davam etdiyini əyani şəkildə nümayiş etdirir: “Beynəlxalq insan haqları təşkilatlarının hesabatlarında mütəmadi olaraq Rusiyada müstəqil jurnalistikanın genişmiqyaslı azalması qeyd olunur və ekspertlər təxminən 60-70 faiz rə-qəmlərə istinad edirlər. Oxsar nəticələrə mötəbər mənbələrin materiallarında da istinad edilir ki, bu da ölkədə söz azadlığının böyülməsi istiqamətində sistemli və köklü tendensiyanın olduğunu göstərir. Beləliklə, Yuri Şçekoçixin, Anna Politkovskayanın, Pavel Şeremetin, Pavel Xlebnikovun və bir çox başqa tanınmış jurnalistlərin şəxsiyyət vəsiqəsi ilə bağlı məsələlər hələ də siyasi motivlərə görə açılmamış qalır. Rusiyanın Ukraynaya qarşı hərbi kampaniyası başlayan-dan sonra media üzərində senzura xeyli güclənib, istənilən alternativ mövqə fəal şəkildə yatırılır, öz fikirlərini bildirməyə çalışan jurnalistlər təqib olunur və həbs edilir”.

Adicəkilən faktlara ayrı-ayrılıqda nəzər salaq:

* Yuri Petroviç Şçekoçixin 1950- ildə Azərbaycan anadan olub. O, jurnalist, yazıçı və dramaturq, ssenarist, teleaparıcı kimi şöhrət tapmışdı - daha sonra isə Şçekoçixin Dövlət Dumasının deputatı seçilmişdi. Şçekoçixin ən əsas yüksək profilli araşdırmaçı jurnalist tanınırdı. 2003-cü il iyulun 3-də Moskvada qısamüddətli xəstəlikdən sonra 53 yaşında vəfat etmişdi. “Novaya qazeta”nın baş redaktorunun müavini Sergey Sokolovun sözlərinə görə, Şçekoçixin “iki həftə ərzində çox qocaya çevrildi, saçları toplaşdı, dərisi bədənindən, demək olar ki, hamısı soyuldu, daxili orqanları bir-birinin ardınca sıradan çıxdı”. Şçekoçixinin qohumları test üçün Londona toxuma nümunələri göndərdilər və orada Şçekoçixinin tallium zəhərlənməsindən öldüyü məl-um oldu.

* Anna Stepanovna Politkovsk-

kaya isə “Novaya Qazeta” nəşrinin mətbuat katibi, ictimai xadim və hüquq müdafiəçisi idi. O, Çeçenistandakı minaqışıyşəxə xüsusi diqqət yetirirdi. 2006-cı il oktyabrın 7-də yaşadığı binanın liftində güllələnmişdi.

* Pavel Şeremet də 2016-cı ildə qətlə yetirilmişdi. Şeremet aparıcı olduğu “Radio Vesti”yə gedərək Kiyevin Boqdan Xmelnitski və İvan Franko küçələrinin döngəsində avtomobili partlamışdı. 2011-ci ildən Ukraynada yaşayan Şeremet əvvəllər Rusiyanın “1-ci kanal”ında həftəlik analitik proqram “Vremya”nın aparıcısı olmuşdu. 2008-ci ildə telefonunı tərkdən və məşhur “Oqonyok” jurnalında redaktor vəzifəsində çalışmışdı.

* Pavel Yuryeviç Xlebnikov isə Forbes jurnalının rus nəşrinin təsisçisi və baş redaktoru idi. 1996-cı ildən jurnalist araşdırması ilə məşğul olub, bir çox ifşaedici faktları dərc edib. O, 2004-cü ildə Moskvada öldürülüb. Qətlin təşkilatçısı kimi isə istintaq tərəfindən federal axtarışda olan kriminal qruplar göstərilib. Qətlə törətməkdə ittiham olunanlar isə müəmmalı şəkildə sonradan bəraət qazandılar.

Beləliklə artıq şərhə ehtiyac qalmır - Rusiyanın azad jurnalistikaya baxışı bu faktlardan da açıq aydın görünür.

Rusiya Federal Təhlükəsizlik Xidmətinin filialı...

Bəyanatın sonunda vurğulanır ki, qeyd edilən faktlara baxmayaraq, Rusiya Jurnalistlər İttifaqı öz ölkəsində real risklərə məruz qalan müstəqil jurnalistlərin müdafiəsində eyni əzmkarlıq nümayiş etdirmək əvəzinə, casusluqda şübhəli bilinənləri dəstəkləməyə üstünlük verir. “Rusiya Federal Təhlükəsizlik Xidmətinin filialından başqa bir şey olmayan “Sputnik Azərbaycan” agentliyinin əməkdaşlarının saxlanılması ilə bağlı yaranmış vəziyyətdə beynəlxalq jurnalist və hüquq müdafiə təşkilatları, ilk növbədə, Rusiya Jurnalistlər İttifaqının təmsil etdiyi guya müstəqil jurnalist təşkilatlarının xüsusi xidmət orqanları ilə əlaqəsi, onların siyasi təsir və informasiya manipulyasiyası vasitəsinə çevrildiyi barədə düşünməlidir. Biz beynəlxalq jurnalist və insan haqları təşkilatlarını bu cür informasiya təxribatına adekvat reaksiya verməyə və mediadan siyasi məqsədlər üçün istifadəni qotiyətlə pisləməyə çağırıraq”.

Bəli, Azərbaycan daima səmimi şəkildə və milli maraqlar çərçivəsində əməkdaşlığı təbliğ və təşviq edən bir ölkə kimi tanınıb. Bu kimi davranışlar isə Azərbaycana qarşı həm ədalətsiz, həm də qeyri-qanuni fəaliyyət kimi xarakterizə olunur - onların qarşısı isə dərhal alınır...

P.İSMAYILOV

Bizim müsahib

Aydın Quliyev: Yazılı mətbuat bir sivilizasiyadır. Sivilizasiyada isə qırğınlıq, fasilə olmaz



Müsahibimiz “Bakı-Xəbər” qəzetinin baş redaktoru Aydın Quliyevdir.

- Aydın müəllim, Milli Mətbuatımızın 150 yaşı tamam olur. 150 illik yol haqqında “nağıl dili yüyürək olar” prizmasından yanaşsaq, nələri demək olar?

- 150 ildə bir neçə jurnalistlər nəslə gəlib getdi. Çoxlu qəzetlər yarandı. Mətbuatımız çox fərqli siyasi rejimlərdən keçdi. Neçə - neçə qəzet və jurnallar qurban verildi. Jurnalistlər həlak oldu. Çox istedadlı jurnalistlər yetişdi. Ancaq milli mətbuatçılıq yaşadı. Günlərimizə qədər gəlib çıxdı.

- **Müstəqillik dövründə milli mətbuatımız fərqli inkişaf mərhələləri keçdi. Bəzən “sarı mətbuat” adlanan nəsnələr meydana çıxdı - bəzən dezinformasiyalar dövrü yaşandı, bəzən isə “reket jurnalistikası” kimi xoşagəlməz dövr ilə üz-üzə qaldıq. Amma bütün hallarda bu mərhələlər başa vuruldu. Bu gün mətbuat hansı inkişaf mərhələsinə yaşayır?**

- Bu gün mətbuatımız özünün ən rahat dövrlərindən birini yaşayır. Peşənin öz xarakterindən doğan çətinliklərdən başqa qondarma və ya törəmə bir çətinlik yoxdur. Bu mərhələyə sarı mətbuat, reket mətbuat, dezinformasiya mətbuatı deyilən kiçik pillələrdən keçərək gəldik. Bunlar müstəqilliyimizin ilk dövrlərinə xas olan siyasi kaos dövrünün təzahürləri idi. Məncə, mətbuatda bu kaos dövrü olmaya bilməzdi. Çarizm və bolşevizm dövründə mətbuatımız ideoloji basqı altında yaşayırdı. Dövlət müstəqilliyimizlə qapı-pəncərələr açıldı. 1875 - ci ildən 1991-ci ilədək 116 il basqı altında yaşamış mətbuat və jurnalistlər bərdən birə azadlığa çıxandan özünü necə aparmalı idi?! Ças - başlıq, özünütdəqiq üsullarının axtarışı, qaydasız rəqəbat - bütün bunlar təbii ki olmalı idi. Ancaq hazırda əvvəlki iki tarixi dövrdən, yəni çarizm və bolşevizm dövrlərindən fərqli səviyyəyəyik. İndi dövlətlə mətbuat qarşılıqlı dünyəvilik, bir-birini tamamladığı, həməhəng fəaliyyəti dövründəyik. Bu tarixi əhəmiyyətli məqəmdir. Mətbuat heç vaxt indiki kimi dövlət və dövlətçiliyin yanında olmayıb. Dövlət isə heç vaxt indiki kimi mətbuatı himayə etməyib. Dövlət - mətbuat münasibətləri heç vaxt görünməyib. “sis-temli dövrümüz” yaşayır. Burada kaos, “sarılıq”, “reketçilik” - çiçəklənə bilməz. Prezident İlham Əliyevin sözləri çox şey deyir: “Ölkədə vəziyyətlə bağlı əsas məlumatları həm də gündəlik olaraq mətbuatdan alıram. Obyektiv jurnalistlər idarəçilikdə mənim ən yaxşı müttəfiqlərimdir”. Mətbuatın hazırda hansı mərhələdə olduğunu bu sözlərdən daha məzmunlu ifadə etmək mümkün deyil.

- **Çap, ənənəvi, yazılı mətbuat kimi xarakterizə olunan qəzetçiliyi dünənimizin, bu günümüzün və sabahımızın mətbu həyatında necə görür-**

süz?

- Qəzet tək dünyanın və bu günün hadisəsi deyil. Qəzet sabah da olacaq və olmalıdır. Qəzet özünəməxsus sivilizasiyadır. Həm də 150 il yaşı olan bu sivilizasiya heç də bütün xalqlara nəsib olmayıb. Ədəbi-bədii və publisistik yaradıcı dilimiz ancaq yazılı mətbuatda yaşayır. Onun yaşamaq üçün başqa alternativləri yoxdur. Gündəlik tarixi salnaməmiz ən etibarlı şəkildə möhz yazılı mətbuatda yazılır. Heç kim inciməsən, peşəkarlıq baxımından ideal səviyyəli jurnalist anlayışı təbii ki yoxdur. Ancaq yazılı mətbuatdan yolu keçməyən jurnalistin peşəkarlıq qüsurları nisbətən daha çox olar, nəinki yazılı mətbuatda formalaşanlar... Ümumən, milli media bütün seqmentləri ilə - qəzetlər, saytlar, tv-lər, dövlətçi sosial şəbəkə səhifələri birlikdə müəmməldir. Ayrılıqda, təklikdə hamısı zəifdir. Onu parçalamaq, ayrı-seçkilik etmək, aşağı-yuxarıda tutmaq, bir-birinə qarşı qoymaq olmaz. Yazılı mətbuat bir sivilizasiyadır. Sivilizasiyada isə qırğınlıq, fasilə olmaz.

- **Həqiqətənmi artıq qəzet kağızının müəkkəbi əli çirkəndirir?**

- Qəzet kağızının əl çirkəndirməsi böyük fəlakət deyil. İnkişaf etdikcə hətta göz oxşayan fotokağıza keçəcəyik. Böyük bəla odur ki, media ürk bulandırсын. Necə ki, ürk bulandırılarla həm mətbuatda, həm onlayn, həm də sosial şəbəkələrdə var.

- **Onlayn media günümüzün mətbu aurasını özündə əks etdirə bilirmi?**

- Onlayn media da milli sivilizasiyanın bir nailiyyətidir. Doğrudur, onu özümüz yaratmamışıq, başqalarından götürmüşük və hazırda onlayn medianız özünün milliləşmə mərhələsinə keçir. Onlayn media daha güclü silah olduğu üçün onun milliləşməsinə daxilədən və xaricədən maneçiliklər var. Onlayn medianın daha qüsuruz şəkildə milliləşməsi və dövlətləşməsi hamımızın qayğısı olmalıdır.

Azərbaycanda ilk mərhələdə çap orqanları dövlətin himayəsinə alındı. Bu, hörmətli Prezident İlham Əliyevin perspektivə uyğunluq baxımından ən həssas qərarlarından biri oldu. Sonra onlayn medianın da dövlətin qanuni himayəsinə alınması Prezident İlham Əliyevin növbəti həssas qərarı oldu. Onlayn medianın milliləşməsinə və dövlətləşməsinə dəstək Prezidentin media siyasətinin strateji xətlərindən biridir.

- **Qəzet ömrünü başa vurub deyirlər - amma ortada paradoks var. Onlayn media-da yer alan hansısa xəbəri və ya başlığı, hətta informasiyanın özünü belə nələinsə qarşılığında dəyişmək və ya silmək mümkündür. Amma qəzetdə bu mümkün deyil - de-**

mək olarmı ki, tarixi qəzet yaşadır və ya onlayn media ilə yazılan tarix bir az şübhəlidir?

- Qardaş Türkiyədə, Avropa və Amerika ölkələrində “Qəzet bitdi” demirlər. Təəssüf ki, bizdə dəyənlər var. Başqa ölkələrdə onlayn və çap media mənsublarının arasında ümumi peşə həmrəyliyi var. Biri o birinə demir ki, “sənin dövrün keçdi”. Əksinə, hər kəs öz resursunun imkanlarından - qəzetçi qəzetin, sayt və tv rəhbəri öz resursunun gücündən cəmiyyətin informasiya tələbatını maksimum dolğun ödəmək üçün istifadə etməyə çalışır. Nəticədə bütün media növləri həmrəy şəkildə yanaşı, fəaliyyət göstərirlər. Bir-birinin üstünlüklərini inkar etmirlər. Qəzetçilər heç vaxt onlayn medianın üstün operativliyini dənmiş, izləyici ilə canlı ünsiyyətin əhəmiyyətini inkar etmirlər və sair. Onlayn media da qəbul edir ki, çap mediada dəqiqlik imkanları üstündür, publisist və ədəbi-bədii üslubun formalaşma mühtii daha yaxşıdır, çap medianın arxivə üçün risk dərəcəsi daha azdır... Ömründə bir gün qəzet çıxarmamış adamların (?) “qəzet bağlansın” deməsi sadəcə, uyğunsuzluqdur. Qəzet yaradıb - yaşıdan bir çox adamlar var ki, qəzetin bazasında özünün onlayn resursunu da yaradıb. Saytı və sosial şəbəkə kanalları var, pis də işləmirlər. Onlayn medianı indi ideallaşdıran hər hansı bir sayt sahibi buyurub saytın eyniadlı qəzetini də yarasın və qəzet rəhbərlərinə “qəzet belə olar” deyər nümünə göstərsinlər. Ancaq ən asan üsul olan “qəzetin vaxtı keçdi” deməsinlər. Çünki qəzetin vaxtı keçməyib, Türkiyə, Avropa və Amerika hələ bu yolla gedir. Qisası, müxtəlif növ media orqanlarının həmrəyliyindən məqbul yol yoxdur.

- **150 illik yolun neçə ilin mətbuatla yanaşı, addımlamısınız?**

- Mətbuatda 60 illiyə baş redaktor kimi başlamışam. 25 ildir baş redaktoram.

- **Bu il Sizin də yubiley yaşıdır. Həyatınızı bağladığınız mətbuat sizə nələri verdi, nələri aldı? Bəs siz nələri istəyirdiniz?**

- Bir vaxtlar hər günümün mətbuatda son iş günüm olacağı düşünürdüm. Ömürlük mətbuatda qalmaq fikrim yox idi. Ömürlük mətbuatda qalmaq taleyin mənə sürprizidir. Mətbuat həm də karyeramdır. Jurnalistikanı və jurnalistləri sevdim.

Həsən bəy Zərdəbinin 150 yaşlı mətbuatına “Bakı xəbəri” bəxş etdik. Halal xoş olsun. Mətbuatda 25 il məzmunlu keçirdim. Mətbuat daha çox təhffə verməyə çalışdım, nəinki ondan almaq. Təbii aldıqlarım da var. Çoxlu dostlar, həmkarlar və əlbəttə ki, jurnalist xarizması qazandım. Bunlar əvəzsiz dəyərlərdir.

- **Mətbuatın gələcəyinə arzuladığınız nədir - başqa sözlə, özünü nə arzulayırsınız?**

- Mətbuatda və dövlətçiliyimizə bundan sonra da töhfələr vermək imkanım olsun, yetər. Gənc deyiləm. Ancaq yaşlı da deyiləm... Hələ uzun illər ictimai yük daşımaq gücündə olduğuma əminəm.

İlham Əliyevin dövründə mətbuatda dövlət təəsübçiliyinə ənənəyə çevrilməsi müstəsna tarixi əhəmiyyətlidir. Bütün jurnalistlər heç bir qarşılıq, təmənnə gözləmədən peşəkar dövlətçi olmağı bacarmalıdır.

Söhbətləşdi: P.İsmayilov

Demokratiya və Milli Birlik Günü

Doqquz il əvvəl bu gün Türkiyə milli gücünü bütün dünyaya nümayiş etdirdi

Bu gün Türkiyədə Demokratiya və Milli Birlik Günü kimi qeyd olunur. 9 il bundan əvvəl iyulun 15-dən 16-a keçən gecə hakimiyyəti zorla ələ keçirməyə çalışan terrorçu qrupun hərbi çevriliş cəhdinin qarşısı Prezident Rəcəb Tayyib Ərdoğanın liderliyi ilə Türkiyə xalqı tərəfindən qətiyyətlə alınıb. Nəticədə, Türkiyə xalqı növbəti dəfə irticaya və separatizmə qalib gələrək milli dövlətini, legitim hakimiyyəti və ölkənin bütövlüyünü qorudu.

Xatırladaq ki, 35 təyyarə, 37 helikopter, 246 zirehli texnika, o cümlədən 74 tank və 4 minə yaxın yüngül silahdan istifadə edilməklə dövlət çevrilişinə cəhd prosesinə 9 minə yaxın hərbi cəlb edilib. O qanlı və qaranlıq gecədə Türkiyənin gün işığına çıxması üçün döyüşən müllki, polis və əsgərlərdən 150-si Ankarada, 99-u İstanbulda, 2-si isə Muğlada şəhid olub.

Terrorun qaranlıq üzü...

Terror hadisələrinin isə FETÖ tərəfindən törədildiyi müəyyənləşdirildi. FETÖ-nün təmsilçiləri uzun müddət din pərdəsi altında gizlənməyi və təşkilatlanmış şəbəkə qurmağı bacarmışdılar. Ancaq şəbəkənin üvləri özlərini müxtəlif adlar altında dini-ideoloji cərəyan nümayəndələri kimi təqdim etsələr də, bu cərəyanın və yaxud qurumun İslam dininə hansısa bir bağlılığı olmayıb. Söhbət yalnız müqəddəs dini dəyərlərdən alət, çətin kimi istifadə etməklə çirkin məqsədlərin həyata keçirilməsindən gedirdi. Qeyd edək ki, FETÖ Fəttullah Gülenin başçılığı ilə 1960-cı ilin sonlarında Türkiyənin İzmir şəhərində təşəkkül tapıb, sonradan gülençilər fəaliyyətlərini bütün Türkiyə ərazisində və bir sıra digər ölkələrdə həyata keçirməyə başlayıblar.

Bütövlükdə, reallıq ondan ibarətdir ki, bu təşkilat fərqli ideologiya və məqsədlər əsasında yaradılaraq fəaliyyət göstərib. Fəaliyyət istiqamətlərini ümumiləşdirdikdə bəlli olur ki, bu qurum bütünlüklə siyasi-ləşib və okeanın o tayından gələn təlimatları həyata keçirməklə məşğul olub. Gülençilər siyasi məsələlərə müdaxilə etməkdən də çəkinmirdilər. Klassik din terroru qınayaraq onu inkar edir. İslamın mahiyyəti ilə məlumatı olan hər kəsə məlumdur ki, bu dində,

ümumiyyətlə, zorakılığa yer yoxdur. FETÖ camaatına isə son məqsədə çatmaq üçün bütün vasitələrə əl atmaq, hətta öldürməkdən çəkinməmək təlimatları aşılıb. Bu da soyuq müharibədən sonra Qərbdə İslamın təmsalında yeni bir düşmə obrazının yaradılması ilə bağlıdır. İslamofob dairələrin əlində alətə çevrilən FETÖ terror əməllərinə səvq edilməklə



həm də müqəddəs dinimizdən gözənd salınmasına xidmət etmiş oldu.

15 iyul hadisələri fonunda isə Fəttullah Gülen və onun tərəfdarları tərəfindən hazırlanan dövlət çevriliş cəhdinin qarşısını alınması Türkiyədə uzun illər dövlət qurumlarında şəbəkələnmiş terror təşkilatını tam şəkildə ifşa etdi.

Azərbaycan hər zaman Türkiyənin yanındadır

2016-cı ilin dövlət çevrilişinə cəhd zamanı Azərbaycan bütün gücü ilə Türkiyənin yanında olub. Hadisənin ilk anlarından böyük narahatlığını ifadə edən Prezident İlham Əliyev Türkiyə dövlətinə və Prezident Rəcəb Tayyib Ərdoğanın legitim hakimiyyətinə olan dəstəyini açıq şəkildə ifadə edib. Bu fakt bir daha təsdiqlədi ki, dünyada Azərbaycan və Türkiyə qədr hər cəhətdən bir-birinə yaxın olan digər iki dövlət tapmaq çətindir. Ölkələrimiz arasında dostluq və qardaşlıq münasibətlərinə əsaslanan əlaqələr zamanın sınağında uğurla çıxıb və indiyədək heç bir kənar qüvvə bu əlaqələrə hansısa bir formada zərər vura bilməyib. Bizi birləşdirən bir çox amillər var. İlk növbədə, tarix, mədəniyyət, ortaq etnik köklər, dilimiz, dinimiz, milli dəyərlərimiz, milli maraqlarımız, xalqlarımızın qardaşlığı bu birliyi təmin edib.

Bu gün Azərbaycan və Türkiyə dünya miqyasında nadir əməkdaşlıq, iş birliyi, müttəfiqlik nümunəsi göstərirlər. Şuşa Bəyannaməsi ilə Azərbaycan və Türkiyənin müttəfiqlik münasibətləri rəsmən təsdiqlənib. İki qardaş ölkənin liderləri böyük öndərlər Heydər Əliyevlə Mustafa Kamal Atatürkün ənənələrini eyni ardıcılıqla davam etdirərək daha da zənginləşdirirlər.

Nardar BAYRAMLI

Səssiz intiharın siyasi rezonansı - Makron hədəfdə...

Fransa Rusiyanın “yolunu” davam etdirir?

Fransa siyasi səhnəsində baş verən son hadisə yalnız bu ölkənin deyil, bütövlükdə Avropa ictimaiyyətinin diqqətini cəlb edib. Prezident Makronun tanımış siyasi rəqiblərindən birinin müəmmalı şəkildə həyatını itirməsi istər daxilə, istərsə də beynəlxalq aləmdə ciddi sualları doğurub. Hadisənin başvermə şərait, verilən rəsmi açıqlamalarla qeyri-rəsmi iddialar arasındakı ziddiyyətlər, eləcə də ölə şəxsin son aylarda sərgilədiyi siyasi fəallıq Fransa cəmiyyətində dərin narahatlıqlar və xeyli suallar yaradıb. Müxalif fiqurun ani ölümü fonunda bəzi dairələr bu olayın ərsasında daha geniş siyasi məqsədlərin ola biləcəyini istisna etmirlər.

Qətl yoxsa intihar?

Belə ki, Fransanın sağ mərkəzçi Respublikaçılar Partiyasının üzvü Olivier Marleks bu yaxınlarda evində ölü tapılıb. Hadisə rəsmi olaraq intihar kimi qeydə alınsa da, onun hakimiyyətin siyasətini tənqid etməsi və bir neçə ay əvvəl Makron hökumətini ittiham edən çıxışları bu ölüm hadisəsinə şübhəli çalarlar qatır. Bundan öncə isə Makronla şəxsi münasibəti olduğu iddia edilən plastik cərrah Francois Fevre pəncərədən yıxılaraq ölmüşdü. Onun ailəsi də intihar versiyasını rədd edib və məhkəmə tibbi ekspertizasının nəticələrini şübhə altına alıb. İki ölüm hadisəsinin qısa zaman fərqlə baş verməsi və hər ikisinin birbaşa və ya dolaylı yolla Makron ailəsi ilə əlaqələndirilməsi Fransada azad söz və təhlükəsiz siyasi fəaliyyət mühitinə dair narahatlıq yaradıb.

Qeyd edək ki, Marleks 54 yaşında idi və o, Fransanın keçmiş baş naziri Mişel Barnierin səriti idi. Cəsədi dəfənlər iyulun 7-də axşam saatlarında deputatın yaşadığı evdə tapılıb.

Marleks ilk dəfə 2012-ci ildə parlamentə üzv seçilib. Bundan əvvəl o, keçmiş prezident Nikola Sarkozinin (2007-2012) müşaviri olub. İntihar edən deputatın ölümündə “Makron şübhələri”nin yaranmasına səbəb isə Marleksin Makronun siyasətinin fəal tənqidçisi olması idi. O, Fransanın “Alstom” enerji şirkətinin Amerikanın “General Electric” konsernina satılmasını aradıran parlament komissiyasına rəhbərlik edib. Deputat sövdələşmədən əldə edilən vəsaitin bir hissəsinin Makronun 2017-ci ildə prezidentlik kampaniyasının maliyyələşdirilməsinə sərf olunmasında şübhələnirdi.

Cəmiyyət siyasi sifəri deyir...

Qeyd olunduğu kimi, Marleksin yaxın ətrafı və müstəqil media intihar ehtimalına ciddi şübhə ilə yanaşır. İddialara görə, mərhum son günlər ərzində təqib edildiyini, gizli təzyiqlərə məruz qaldığını yaxın çevrəsinə etiraf etmişdi. Onun ölümündən cəmi bir neçə gün əvvəl ölkənin siyasi quruluşunu tənqid edən çıxışları və yeni hərəkət yaratmaq niyyətləri ilə

məsi, xüsusilə prezident Makronun daxili siyasətinə qarşı kəskin tənqidlərin artması fonunda, bu cür ölüm halları daha fərqli müstəvidə təhlil olunur. Mərhum son seçki dövründə Makronun əsas tənqidçilərindən biri olmuşdu və onun liderliyini “elitaların xalqdan uzaqlaşdırılması” kimi sət ifadələrlə tənqid etmişdi.

Bu baxımdan da, hadisə ictimaiyyətdə şok effekti yaratdı. Artıq günlərdir ki, sosial şəbəkələrdə “ölüm yoxsa siyasi sui-qəsd?”, “kimlərə sərf edir?” sualları geniş müzakirə olunur. Müstəqil jurnalistlər və beynəlxalq media qurumları hadisənin istintaqının şəffaf aparılmasına çağırış etsələr də, Fransa hakimiyyət dairələrinin “səssizliyi” və “təmkimli” açıqlamaları ictimai narahatlığı daha da artırır. BBC, Le Monde və Deutsche Welle kimi aparıcı KİV-lər bu hadisəni Avropada demokratiyanın gələcəyi ilə bağlı ciddi suallar yaradan hal kimi dəyərləndirir.

Qeyd edək ki, fransız deputatın ölümünə dair irəli sürülən əsas ehtimallar arasında intihara aparan psixoloji təzyiq və təqiblər ön planda tutulur. Siyasi sifarişlə həyata keçirilən sui-qəsd belə sayılan ölüm hadisəsinin məqsədi kimi siyasi klualarda qarşıdan gələn seçkilər öncəsi güclü rəqibin neytrallaşdırılması faktı irəli sürülür. Cəmiyyətin əsas tələbi həqiqət araşdırılmasıdır - iddia edilir ki, həqiqət ortaya çıxmasa, bu, təkə Fransada yox, Avropada siyasi etimadın sarsılması ilə nəticələnmə bilər.

Rusiya nümunəsi...

Bir çox siyasi ekspertlər bu hadisənin, ümumiyyətlə son dövrlərdə Fransanın siyasi mətbəxində “baş verənləri” Rusiya nümunəsi ilə müqayisə edirlər. Bildirilir ki, zaman-zaman Rusiyada da Müxalif, tənqidi mövqedə olan şəxslərin müəmmalı ölümü və şübhəli halları nəzərə çarpır. Hətta bəzi keçmiş nazirlərin, qubernatorların işdən azad edilməsindən az sonra faciəvi və ya məmmalı şəkildə ölməsi faktı da misal çəkilir - xatırladaq ki, bu kimi analogiyalar yeni amansız olayların güclənməsi kimi qiymətləndirilir.

Bundan başqa, Rusiyada məmmalı şəkildə ölənlər arasında enerji sektorunun, xüsusi xidmət orqanlarının keçmiş əməkdaşlarının adları daha çox çəkilir. Vaxtilə dövlətə xidmət edən, hətta xarici regionlarda silahlı birləşmələrə başçılıq edən şəxslər belə müəmmalı sonluğa düşər olurlar. Onların arasında radiasiyaya məruz qacıqlara da təsadüf olunub.

Fransada da eyni mənzərənin müşahidə olunması ortadakı sualları bir az da qəlizləşdirir - bunun, Makronun “gələcək planları” çərçivəsində baş verməsi ehtimalları da artır...

SADİQ

Qəzzada müharibə dayanır?

Tramp bir həftə vaxt qoyub...

Yaxın zamanda Qəzza zolağında İsrail ilə HƏMAS arasında yeni atəşkəs elan olunacağı gözlənilir. Qeyd edək ki, ABŞ Prezidenti Donald Tramp Vaşinqton yaxınlığındakı Endryus hərbi bazasında jurnalistlərlə söhbətində Fələstin anklavında atəşkəslə bağlı danışıqların gediş barədə sualı cavablandıranrkən bildirib ki, bölgədə vəziyyətin bir həftə ərzində həll olunacağı gözlənilir - “Qəzza ilə bağlı danışıqlar davam edir və ümid edirəm ki,

biz gələn həftə ərzində nizamlanmaya nail olacağıq. Nə baş verəcəyini görəcəyik”, - deyərək Ağ Evin rəhbəri vurğulayıb. Xatırladaq ki, beş-altı gün bundan əvvəl - iyulun 9-da Tramp Ağ Evdə Qabon, Qvineya-Bissau, Liberiya, Mavritaniya və Seneqal liderləri ilə görüş zamanı qeyd etmişdi ki, İsrail, ABŞ və HƏMAS Qəzzada atəşlərin təmin olunması və girovların azad edilməsi üçün razılaşmaya yaxınlaşıblar - “Deyə bilərəm ki, biz Qəzza

ilə bağlı razılaşmaya çox yaxınlaşmışıq. Biz atəşkəs, sülh və girovların qaytarılmasını istəyirik və hesab edirəm ki, buna yaxındır”. Eyni zamanda, Tramp İsrailə 60 günlük danışıqlardan sonra Qəzza sektorunda hərbi əməliyyatların bərpa olunmayacağına dair HƏMAS hərəkətinə vəd verib. HƏMAS hərəkətinin rəhbərliyi ilə Ağ Ev arasındakı təmaslarda əsas vasitəçi olan fələstinlilə amerikalı iş adamı Bişara Bahbaha “Sky News Arabia” telekanalına şərhində bildirib ki, Misir, Qəter və ABŞ-in vasitəçiliyi ilə Dohada HƏMAS hərəkəti və İsrail arasında keçirilən dolayı danışıqlarda müəyyən müsbət nəticələr əldə olunub və hər iki tərəf atəşkəs razılaşmasına yaxınlaşıblar. O, qeyd edib ki, bölgəyə humanitar yardımın çatdırılması, 60 günlük atəşlərdən sonra İsrailin hərbi əməliyyatları bərpa etməyəcəyinə dair Vaşinqtonun zəmanəti və digər problemlərlə bağlı məsələlər öz həllini tapıb.

Atəşkəs elan oluna bilər, lakin....

Məsələ ilə bağlı politoloq Tural İsmayilov “Yeni Azərbaycan” qəzetinə şərhində qeyd edib ki, Qəzza zolağında atəşkəsə tam şəkildə əməl olunması regiondakı proseslərdən asılıdır. “ABŞ, Qəter və Misirin vasitəçiliyi ilə aparılan son danışıqlar nəticəsində İsrail ilə HƏMAS arasında atəşlərin razılaşdırılması beynəlxalq diplomatiya üçün mühüm uğur hesab edilə bilər. Bu atəşkəs razılığının əvvəlki cəhdlərdən fərqli olaraq daha strukturlaşdırılmış və mərhələli xarakter daşması onun nisbətən daha davamlı olması üçün əsas yaradır. Lakin regionun tarixinə nəzər yetirdikdə hər

bir atəşkəs razılığının öz xüsusiyyətləri və çətinlikləri olduğunu nəzərə almaq vacibdir. Atəşlərin icrasına zəmanət məsələsi müəkkəb və çoxşaxəli prosesdir”, - deyərək T.İsmayilov vurğulayıb ki, ABŞ, Qəter və Misir kimi vasitəçi ölkələr razılığın monitorinqi və icrasında əsas rol oynayır. “ABŞ-in böyük güc statusu və regiona təsir imkanları onu əsas zəmanət verən tərəf kimi irəli çəkir. Tramp administrasiyasının regional siyasəti yanaşması və Yaxın Şərqdə atəşlərin razılaşdırılmasına çalışması ABŞ-in bu prosesdə aparıcı rola malik olmasını göstərir. Trampın pragmatik yanaşması həm İsrail, həm

də ərəb tərəfləri ilə işləməyə imkan verir. Qəter və Misirin vasitəçi rolları regional balanslarda əhəmiyyətlidir. Qəterin HƏMAS-la əlaqələri, Misirin isə İsrailə tarixi sülh müqaviləsi səbəbindən hər iki tərəfin etimadını qazannmış ölkələrdir. Bu vasitəçi ölkələrin birgə səyləri razılığın davamlılığı üçün əlavə təminat yaradır”. İranın bu dəfəki ehtimal olunan atəşlərin münasibətinə gəlincə, ekspert bildirib ki, bu məsələdə İranın rolunu da nəzərə almaq vacibdir. “İranın HƏMAS-a dəstəyi və regional nüfuzu atəşlərin icrasında potensial maneə yarada bilər. Lakin beynəlxalq təzyiq və diplomatik izolyasiya riski İranı daha məhdud mövqedə qalmağa sövq edə bilər”.



Zəmanət verən tərəf

T.İsmayilov hesab edir ki, bu istiqamətdə ciddi tədbirlərin görülməsinə ehtiyac olacaq. “Atəşlərin davamlılığı üçün yalnız siyasi razılıq kifayət etmir, həm də sahədə praktik tədbirlərin görülməsi vacibdir. Girovların azad edilməsi, humanitar yardımların çatdırılması və təmir-bərpa işlərinin başlanması atəşlərin razılaşdırılmasına müsbət təsir göstərir”.

rəcəkdir.Beynəlxalq ictimaiyyətin dəstəyi və BMT-nin monitoring missiyası razılaşdırılmağı legitimləşdirir. Avropa İttifaqı və digər beynəlxalq təşkilatların dəstəyi də atəşlərin davamlılığı üçün əhəmiyyətlidir. Bu atəşlərin razılaşdırılmağı regionda daha geniş sülh prosesinin başlanğıcı ola bilər”. Lakin ekspert bir məqamı da diqqətə çatdırıb ki, sözü-

gedən razılaşdırılmağı əvvəlki cəhdlərdən fərqli olaraq daimi xarakter daşması hələ də sual altındadır. “Regional dinamikalar, daxili siyasi proseslər və beynəlxalq dəstəyin dərcəsi atəşlərin razılaşdırılmağı gələcəyini müəyyən edəcəkdir. ABŞ-in bu prosesdə zəmanət verən əsas tərəf kimi çıxış etməsi onun regional liderliyini təsdiq edir”.

Maneə olan amil - mövqelərin toqquşması

Məsələ ilə bağlı Beynəlxalq Münasibətlərin Təhlili Mərkəzinin siyasi eksperti Sultan Zahidov qəzetimizə şərhində bildirib ki, İsrail və HƏMAS hələ tam ortaq məxrəcə gəlməyib. “Atəşlərin məsələsində ABŞ və İsrailin mövqeləri bir-birilə ziddiyyət təşkil edir. Tramp Qəzzada atəşlərin təmin olunması üçün xüsusi planı həyata keçirməsinə istəyir. Bu plana əsasən, altmış gün ərzində mərhələli şəkildə girovların azad edilməsi, İsrail ordusu ya və ya yavaş bölgəni tərk etməli və bölgədəki yerli əhali humanitar yardımla təmin olunmalıdır. Nə

HƏMAS, nə də Netanyahu hökuməti Tramp administrasiyasının planına müsbət yanaşır. HƏMAS-ı narahat edən üç əsas məsələ var. Birincisi, HƏMAS hərəkətinin rəhbərliyi Vaşinqtondan zəmanət istəyir ki, altmış gündən sonra İsrail Silahlı Qüvvələri Qəzzada heç bir hərbi əməliyyat həyata keçirməyəcəklər, ikincisi, HƏMAS İsrail ordusunun Qəzzada tam çıxmasını tələb edir və üçüncüsü, HƏMAS Qəzzada humanitar yardımın ABŞ ilə İsrailin birgə yaratdığı humanitar yardım təşkilatı tərəfindən deyil, birbaşa Birləşmiş Millətlər Təşkilatı tərəfindən həyata keçirilməsini istəyir”.

yir. HƏMAS-in tələbləri İsrail üçün məqbul deyil. Tələb və qərarların təkliflərini rədd edir. Netanyahu hökuməti hesab edir ki, əgər Qəzzada humanitar yardım BMT tərəfindən həyata keçirilərsə, bölgə üzərində nəzarəti itirə bilər və HƏMAS bu nəzarəti ələ ala bilər. Eyni zamanda, İsrail Qəzzadan qoşunlarını çıxarmaq istəmir. İsrail və HƏMAS-in bir məsələlərdə razılığa gəlməməsi danışıqlar prosesini ləngidir. Tramp əvvəl bəyan edirdi ki, iki həftə ərzində Qəzzada atəşlərin elan olunacağı, indi isə bir həftənin anonsunu verir”.

Tramp atəşkəsdə buna görə maraqlıdır

“Trampın Qəzzada geostreji, geosiyasi və geoiktisadi maraqları var və öz maraqlarını həyata keçirmək niyyətindədir. Tramp atəşkəsdə ona görə maraqlıdır ki, İbrahim razılaşmaları geniş regionu əha-

tə etsin, xüsusilə də Suriya və Səudiyyə Ərəbistanı da bu razılaşmalara qoşulsun. Ona görə də Ağ Evin rəhbəri hər vaxtla Netanyahu atəşlərin razı salmağa çalışır. Netanyahu hökuməti də qatı sağıdır

və onun komandasında olan şəxslər Qəzzada müharibənin sona qədər davam etməsinin tərəfdarıdır”, -deyərək S.Zahidov vurğulayıb.

Yunis ABDULLAYEV

Qəbulə xanım və I Pyotr

əvvəli ötən saylarımızda

Salyan qazisi Molla Məhəmmədin nəvəsi Qəbulə Azərbaycan tarixindən izsiz-soraqsız ötürüb keçmir. Amma nədənsə heç kəs Qəbulənin sonrakı taleyini araşdırmır. Qəbulənin sonrakı aqibətindən tarixdə heç bir nişanə və iz yoxdur. Çünki o dövərdə, həmin hadisədən sonra I Pyotr tərəfindən faktiki olaraq, Gilana və Salyana nəzarət etmək general Levaşova tapşırılmışdı. Vasili Levaşov salyanlılara münasibətdə qəddarlığı ilə seçilirdi. Salyana səfər etmiş alman hakimi Lerh yazırdı ki, Levaşov rus birliklərini basqın edənləri yaxaladıqda onlara ağılasığmayan cəzalar verirdi. Bəzilərinə, hətta qabırğasından asdırırdı. Levaşov Don Kazaklarının 47-ci polkuna hücum edəndən bir nəfər salyanlının burnunu, qulaqlarını, daha sonra sağ və sol ayaqlarını kəsdirmişdi... Levaşovun fəaliyyəti ilə tanış olduqdan sonra Qəbulənin başına gələnləri, gətirilənləri təxmin etmək olar. Əslində, Levaşovun təbiiq etdiyi cəza növləri onun öz fərdi istəyi ilə gerçəkləşmirdi, 274 gəmi ilə Azərbaycana yürüş edəndən Pyotrun elə həmin günlərdə türk, fars və ərəb dillərində həzrlənmiş manifestində ifadə olunmuş “etirazda iştirak edənlər bizim şahənə qəzəbimizə məruz qalacaqlar” xəbərdarlığının icrasındı. Qəbulə xanım isə növbəti rus birliklərini basqın etmiş, növbəti etiraz etmiş, hətta bir batalyonun zabiti heyətini hamılıqla məhv etmişdi. Həm də bu səbəbdən ona hansı növ cəza verilsə, qadının dünyada izi-tozu belə qalmayıb...

Qoribədir, görəsən niyə heç kəs Bakıxanovun bildirdiyi “Salyan nahiyyəsinin bütün əmirləri Qəbulənin nəslindən olan adamlar tərəfindən seçilir” sözlərinin izinə düşmür? O hansı nəsilirdi ki, Salyan nahiyyəsinin əmirləri həmin nəsil tərəfindən seçilir? Belə bir nəsil niyə maraq obyektidir deyil. Nahiyyənin bütün əmirləri Qəbulənin nəslindən olan adamlar tərəfindən verilsə, bəs 300 il əvvəl var olan bu mötəbər və seçkin nəsil tarixdən, yaxud Salyandan hara çəkildi? Yox, əgər çəkilməyibse, bəs onda bu nəsil hansı xətlə davam edib, yaxud edirdi? Qəbulə niyə unudulub? Qəbulədən dünyada heç bir nişanə qalmayıb. Qalmasa da, buna rəğmən başqa nişanələr var. Yuxarıda qeyd etdiyimiz kimi, Qəbulənin babası Axund Molla Məhəmməd Salyan və Rudbarının qazisi olub. Əli bəy Hüseynzadənin babası Məmməd Əli Salyanının babası Əbu Əli Rudbari də dövrünün görkəmli şəxslərindən olub. Qəbulədən 20 il sonra Salyan hakimiyyətinə iddia edəndən bir müddət Salyan xanı olmuş Sultanibrahim Rudbarının adı sonralar Əli bəy Hüseynzadənin qardaşı İsmayıl bəy oğlu Sultanibrahim Hüseynzadənin adında yaşayır. Sultanibrahim Cümhuriyyət dövrünün ünlü zabitlərindən biriymiş... Və nəhayət, Rudbar Hüseynzadələrin dədə-baba mülküdür. XVIII əsrdə yaşamış Salyan Axundu Molla Məhəmmədin xanının adı Xədicə, qızının adı Fatimədir. Ad yenidən bir də XIX əsrdə təkrarlanır. Qafqaz Şeyxülislamı Axund Əhmədin qızının, yəni Əli bəy Hüseynzadənin anasının adı Xədicə, Əli bəy şamaxılı Mirzə Həsənlə ailə qurmuş xalasının adı Fatimədir.

Rus qaynaqları, bəzən Həsən və Hüseyn adlarını qarışdırırlar, Qəbulənin vaxtında Salyan sultanını gah Hüseyn, gah da Həsən olaraq təqdim edirlər. Məncə bu, polkovnik Qerberin Salyan hadisəsi ilə bağlı məlumatında Həsən adının Qusan (Qusan) şəklində yazılmasından qaynaqlanır. Yaxud Həsənin adı, bəzən tamamilə yanlış oxunub: Qarde Əli bəy və s. Amma, II Təhməsi-bəin fərmanında da, Abbasqulu Ağa Bakıxanovun “Gülüstan-İlram”ında da o, Həsəndir. Hüseyn isə, dediyim kimi, Qəbulənin atası və Həsənin qayınatasıdır və hadisənin baş verdiyi 1724-cü ildə Hüseyn xan İsfahandaydı...

Qəbulənin atası Hüseyn xan, yaxud Quba xanlığına gedən yol

Qaytaq usmlərinin iki nəslə -

Məcəlisdə yaşayanlarla Yengikənddə məskunlaşanlar arasında çıxan qanlı ixtilafda Məcəlisə oturan böyük tayfanın kişi cinsindən bir nəfəri də salamat buraxmayan Yengikəndli usmlər təkcə Hüseyn xanı öldürə bilməmişdilər. Məcəlisə məskunlaşan qaytaq usmlərin ailəsindən salamat qalan yeganə adam Usmi Hüseyn xan Ayda bəyin himayəsi ilə nəsil düşmənlərindən gizlənilib Salyan Rudbarının qazisi Molla Məhəmmədin evinə sığınmışdı. Usmi Hüseyn Salyanda Molla Məhəmmədin evinə sığınarkən ev sahibinin qızı Fatimə xanım ilə ailə qurmuş və bu evlilikdən Qəbulə dünyaya gəlmişdi. Sonra Hüseyn xan Fatimə xanımı atıb Salyandan İsfahana getmiş, burada qacarlardan Zöhrə xanım ilə ailə qurmuşdu. II Şah Abbasın nəvəsi Şah Süleyman adı ilə məşhur olan Şah Səfi “Quba və Salyan ölkələrini” Hüseyn xana bağışlamışdı. Bu hesabla Hüseyn xan Quba xanlığının əsasını qoymuş səccərənin başında gəlir.

Salyan qazisi Molla Məhəmmədin kürəkəni, yəni Qəbulə xanımın atası Hüseyn xan dünyasını dəyişəndə səccərə onun Zöhrə xanımdan olan oğlu Sultan Əhməd tərəfindən davam elədi. Kiçik yaşlarında Quba xanı seçilmiş Hüseynəli xan həmin bu Sultan Əhmədin oğludur. Onu da hakimiyyətdə Fətəli xan əvəz etmişdir.

Fətəlinin atası Hüseynəli xan 1756-cı ildə Salyanı öz dədə-baba mülkü hesab edərək babasının təxminən, 32 il əvvəl Salyan və Rudbarının qazisi Molla Məhəmmədin qızı ilə ailə qurmasını, yoxsa bu, torpaqların Şah Süleyman (Sam Mirzə) tərəfindən Hüseyn xana bağışlanması-namı istinad edirdi?

Burda bir haşiyə çıxmağa zərurət yaranır. 1667-ci ildə, yəni Stepan Razinin basqınları dövründə bu yerlərə səyahət edəndən Çələbi Kürün mənsəbinə yaxın ərəzilər (o, bu yerləri, ya Kuş-təpi, ya Salyan, ya da Mahmudabad adlandırır) dəqiq coğrafiyasını və əhalinin etnik mənsubiyyətini də xatırladı. “Şəhrin şimalına qorib bir yerdə Kür nəhəri dərçayə tökülür... Böyük bir səhra içində iki yüz parça məmur köylərdir ki, sənəlik min dəvə yükü ibrişim (ipək sap) əldə edilir... Hər köyü ayrı bir qəsəbə şəklindədir. Cami və hamamları, şah çarşıları vardır. Reayası göydolaq, türkmən, moğol və kumik, kəytaq tayfələridir”. Molla Məhəmmədin qızı Fatimə ilə evləndən Hüseyn xan da qaytaq usmlərindən idi.

350 il əvvəl Salyandakı hər kənd qəsəbə şəklindəymiş. Qəsəbə tipli kəndlərin camiləri, hamamları və şah çarşıları varmış...

Salyan ərəzində Yekaterinburq şəhərinin qurulması ideyası

P.Q. Butkovun bildirdiyinə görə, elə həmin il, yəni 1724-cü ildə I Pyotr Kürün mənsəbində şəhər qurmaq niyyətini açıqlamışdı: “Pravda, skazalğ posemg Qosudarğ, Salğiang strana izrədnəo, ne daleko ot mora, i vğ razsujdenii seqo to mesto, na kotomğ predlojilğ Saymonovğ bitğ qorodu, vıqodnee. Deonio Petra Velikaqo, 407”

Daha doğrusu, nəzərdə tutulan bu şəhər Kürün mənsəbində, indiki Neftçalanın ərəzində yerləşəcəkdi. Bu şəhər Xəzərin bütün qərb sahilləri üçün istehkam, liman və böyük iqtisadi məkan olacaqdı. Bakıxanovun bildirdiyinə görə, hətta general Mixail Afanasyeviç Matyuşkin 300 nəfərlə birgə gəlib yeni salınacaq şəhərin yerinə də baxmışdı.

Şəhərin qurulmasına işləmək üçün bura I Pyotrun göstərişi ilə Kazan vilayətindən beş min tatar, çuvaş, çeremis köçürüldüğü qeyd edilir. İndi köhnə Salyanla Kürün mənsəbi arasındakı ərəzidə yerləşən Tataramah-ı kəndi də həmin tatarların yadıgarıdır.

Qəbulə xanımın törətdiyi qanlı hadisədən sonra müvəqqəti olaraq ruslar bölgəni tərk etdilər. Nəzərdə tutulan və Yekaterinburq adlandırılacaq şəhərin qurulması planı təxirə salındı.

Pyotrun yeni şəhər salmaq arzusu bir də 70 il sonra xatırlandı. Professor Bobrovski general Lazarevin Tiflisə gəlişi ilə əlaqədar yazdığı məqaləsində bildirdirdi ki,

1796-cı ilin 17-21 noyabrında Salyana gələn general Zubov Salyan mahalında Yekaterinanın şərcəfinə böyük bir şəhər - Yekaterina-serd şəhərini qurmaq niyyətindəymiş. Amma Pyotrdan fərqli olaraq, növbəti imperator bu şəhərin tikintisində çalışacaq qüvvənin tatarlardan deyil, erməni və gürcülərdən ibarət olmasını nəzərdə tutdu. Hansı səbəbdənsə ruslar bu şəhəri də yarada bilmədilər.

Erməni katolikoslarının I Pyotr-a məktubu...

Qəbulə xanım Salyanın ermənilərlə məskunlaşmasını əngəlləmişdi

Hadisə elə tarixi mərhələdə baş verirdi ki, bir il əvvəl, yəni 1723-cü ilin 26 iyulunda Bakı Pyotrun qoşunları tərəfindən işğal edilmiş və hələ üstəlik, Qəbulənin qiyamından bir ay sonra 1724-cü ilin oktyabrda Gəncə-sər katolikoslari İsfahana (Həsən Çələyan) və Nerses I Pyotra məktub ünvanlamışdılar: Onlar imperatordan ermənilərin Rusiya təbəəliyinə götürülməsini, heç bir ödəniş vermədən Gilan, Salyan, Bakı və Dərbənddə yerləşmək üçün Pyotrun icazəsini almaq istəmişdilər.

İsfahana və Nerses Pyotra xahiş etmirdilər, ona yalvarırdılar: “O vsəx naşix nujdax cərez çetire ili pətg pisem mı vəşəmu vəlicəstvu donosili, no ni na odno otveta ne poluçili; naxodimsə v beznadejnostı, kak budto mı vaşim vəlicəstvom zabıtu, potomu çto tri ili çetire uje qoda jivem v raspuhenostı, kak ovüi bez pastırə. Do six por, imeə nprieteley s çetire storon, po vozmojnosti oboroneli sg; no teperğ prişlo mnojestvo tureikoqo voyska i mnoqo persidskix qorodov pobralo; prosim s velikimi slezami pomoğğ nam kak mojno skoree, inaçe turki v tri mesəüa vse voğmüt i xristian poqubət”.

(Bütün ehtiyaclarımız barədə əlahəzrətinizə dörd, ya beş məktubda bildirmişik, amma heç birinə cavab almamışıq; ümidsizlik içindəyik, elə bil, əlahəzrət bizi unudub, çünki üç, ya dörd ildir ki, çobansız sürü kimi dağınlıqlı halında yaşayırıq. Dörd yanımız düşmən olduğu üçün bu vaxta qədər bacardığımız kimi qorunmuşuq; amma indi çoxlu türk əsgərləri gəlib və xeyli fars şəhərini işğal edib; göz yaşı içində sizdən nə qədər mümkünsə, o qədər tez kömək etməyinizi xahiş edirik, yoxsa, türklər üç aya hər yeri tutub xristianları məhv edəcək.)

I Pyotr da 1724-cü ildə general-leytenant Matyuşkinə erməniləri Azərbaycanın müxtəlif bölgələrində, o cümlədən, Salyanda yerləşdirməyi tapşırırmış. Çar, yerli əhalini qovaraq, sıxışdıraraq buraları erməni yurduna çevirmək niyyətindəydi. Həm də onlara Bakıda və Salyanda, Gilanda və Dərbənddə hər cür qayğı göstərilməsi barədə fərman vermişdi. Qəbulə xanım həm də bütün bunların reallaşmasının qarşısını almışdı. Qəbulənin qanlı etirazı Azərbaycanın ruslaşdırılmasına və torpaqlarımızda ermənilərin topla halında məskunlaşmasına əngəl oldu.

Yenə də tarixdəki Qəbuləyə qayıdaq. O, ümumən, Azərbaycan tarixinin heç araşdırılmamış, həm də yəqin ki, bilərəkdən araşdırılmamış ən ciddi simalarından biridir. Qəbulə iki il əvvəl, 1722-ci ildə Şamaxıdakı kimi rus tacirlərinə deyil, rus hərblərinə zərərsizləşdirmişdi. Bu, daha çox Çar Rusiyanının istila və işğal hərəkətinə qarşı Azərbaycanı ilq açıq, böyük və qanlı etirazdır. I Pyotra Azərbaycanı verilməli ilk siyasi cavabdır. Və onu Salyan qazisi Molla Məhəmmədin nəvəsi, keçmiş Salyan xanı Hüseyn bəyin (bəzi qaynaqlarda MəhəmmədHüseyn) qızı Qəbulə xanım amansız və sərt bir inadla gerçəkləşdirmişdir.

davamı növbəti sayımızda



Azar TURAN



Bəzi ixtisaslar ləğv olunacaq

Tədbirdə çıxış edən Dövlət İmtahan Mərkəzinin İdarə Heyətinin sədri Məleykə Abbaszadə bildirib ki, təxminən 5 ilə bəzi ixtisaslar ləğv olunacaq: “Bəzi sahələrdə işləyən

şəxslər var. Onlar konkret olaraq hər gün eyni işi görən, müəyyən cədvəl işi ilə məşğul olan peşə sahibləridir. Bu ixtisaslar təxminən 5 ilə ləğv olunacaq”.

“Yeni Azərbaycan” qəzetinə abunə olmaq istəyənlər aşağıdakı yayım şirkətləri ilə əlaqə saxlaya bilərlər:

“Azərpoçt” MMC PDM- 0125984955, 0552004544
“Azərmətbuatyayımı” ASC - 0124411991, 0124404694
“Səma” MMC - 0125940252, 0503336969
“PressInform” MMC - 0703400100, 0504560835

“Qaya” MMC - 0125667780, 0502352343
“Bakmətbuat” MMC - 0124314313
“Ziya LTD” MMC - 0124977696, 0503067744

6 aylıq abunə - 79,20 AZN
12 aylıq abunə - 158,40 AZN



Qəbul imtahanlarının elmi-statistik təhlili

DİM tədbir keçirdi...

Düən 2024/2025-ci tədris ili üçün ali təhsil müəssisələrinin bakalavriat səviyyəsinə tələbə qəbulu imtahanlarının nəticələrinin elmi-statistik təhlili ilə bağlı tədbir keçirilib. Qəbul imtahanlarında iştirak edən abituriyentlərin nəticələri, ixtisas seçimi, dövlət sifarişli yerlərin sayı və imtahan sualları barədə mühüm müzakirələr aparılıb.

Dövlət sifarişli yerlərin yalnız 5-8 faizi...

DİM sədri qeyd edib ki, dövlət sifarişli yerlər üçün Azərbaycan və rus bölmələrinin abituriyentləri, eyni zamanda, müraciət edirlər: “Azərbaycan bölməsi üzrə müraciət edənlərin sayı daha çox olduğu üçün dövlət sifarişli böyük əksəriyyətini Azərbaycan bölməsi üzrə təhsil alanlar tutur. Nəticədə, dövlət sifarişli yerlərin yalnız 5-8 faizini rus bölməsinin abituriyentləri qazana bilər”.

M.Abbaszaadənin sözlərinə görə, ali təhsil müəssisələrinə qəbul olunanların 46,69 faizi dövlət sifarişli ilə təhsil ala biləcək: “Bu il dövlət sifarişli yerlərin sayı 2 faiz artıb. Bu il ali təhsil müəssisələrinə qəbul olunanların 53,31 faizi isə ödənişli əsaslarla təhsil alma şansı öldə biləcək”.

Bu il ilk dəfə...

DİM sədri əlavə edib ki, bu il ilk dəfə ADA Universitetinə dövlət sifarişli əsasında yerlərin açılması nəzərdə tutulur: “Abituriyent 4 jurnalında plan yerləri barədə məlumatlar dərc ediləcək”.



Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyi

Məqalə “Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyi”nin maliyyə dəstəyi ilə “Elmi-kütləvi, mədəni-maarif, təhsil proqramlarının hazırlanması” istiqaməti üzrə hazırlanmışdır

mühəndisliyi” (ADNSU - 203.5 bal), “Ekologiya” (QKU - 219.7 bal), “Turizm bələdçiliyi” (MDU - 267.9 bal) daxildir”.

Yeganə BAYRAMOVA

Sualların çətinliyi ilə bağlı iddialar

Bundan başqa M.Abbaszaadə qeyd edib ki, Dövlət İmtahan Mərkəzinin (DİM) apardığı işlərin nəticələri heç bir şəxsin iradəsindən asılı deyil. O, bildirib ki, işlər çox ciddi şəkildə həyata keçirilir: “Bu fəaliyyətin təməli 1994-cü ildən qoyulub. Bu prosesdə biz insan faktorunu tamamilə aradan qaldırmışıq. Prosesə həttə mə-

nim belə müdaxilə qeyri-mümkündür”.

DİM sədri sualların çətinliyi ilə bağlı iddialara da toxunub: “Media bizim işimizi müzakirə edənlər sanki paralel həyatda yaşayır. Mənə elə gəlir ki, bizim 30 ildir yazdığımızı heç kim oxumur. Hər bir testin şəxsiyyət vəsiqəsi var. Biz bilirik ki, misal olaraq bu testə 70 faiz cavab verə bilərik. Bu isə daha çətinidir 25 faiz cavab verə bilərik”.

5 mindən çox subbakalavr...

M.Abbaszaadə bildirib ki, keçən il 5 mindən çox subbakalavr (kollec məzunu) ali məktəbə imtahanla qəbul olub. O, qeyd edib ki, müəyyən ixtisasların V qrupa daxil edilməsi təklif edilsə də, aidiyyəti üzrə qəbul edilmədi: “İstədik ki, onlar da attestat balı ilə ali məktəblərə qəbul olsun, amma bu layihə həyata keçmədi. Bu, sadəcə müzakirə mövzusu kimi qalır”.

Ən yüksək və ən aşağı keçid balı olan ixtisaslar

DİM sədri bildirib ki, 2024-cü il üzrə dövlət sifarişli əsasında ali təhsil müəssisələrinə qəbulda ən yüksək keçid balı - 687.1 bal I ixtisas qrupu üzrə informasiya təhlükəsizliyi ixtisasında (tədris ingilis dilində, BANM) qeydə alınıb: “Ən aşağı keçid balı isə yenə I ixtisas qrupu üzrə energetika mühəndisliyi ixtisasına (ADAU) aiddir - 203.3 bal. Digər yüksək keçid balları olan ixtisaslara kimya mühəndisliyi (BANM, 678.0 bal), kompüter elmləri (BANM, 653.4 bal), maliyyə (ADU, 636.7 bal), hüquqşünaslıq (BDU, 653.6 bal), tibb (ATU, 681.2 bal) və stomatologiya (ATU, 589.4 bal) daxildir. Ən aşağı keçid balları olan digər ixtisaslara isə maşın mühəndisliyi (AzMİU - 203.4 bal), “Cihaz

Qızmar yay günlərində...

Son günlər kəskin isti hava müşahidə edilir. Yüksək temperatur bir çox insan üçün xoş olsa da, sağlamlıq baxımından ciddi risklər yarada bilər. Sıx istilər xüsusilə körpələr, yaşlılar və xroniki xəstəliyi olanlar üçün təhlükəlidir. Ona görə də isti havalarda sağlam qalmaq üçün sadə, amma təsirli tədbirlər həyata əhəmiyyət daşıyır.

Havanın 40°C-i keçdiyi vəziyyətlərdə bədən öz temperaturunu tənzimləməkdə çətinlik çəkə bilər. Bu, susuzlaşma, başgicəllənmə, ürəkbulanma və həttə huş itkisinə səbəb olur. Hədsiz istilər zamanı bədəndə isti səpkilər, əzələ qıcqılları, halsızlıq və istilik vurması kimi hallar baş verə bilər.

Bu saatlarda evdən çıxmayın...

Mütəxəssislər ehtiyac olmadıqda günorta saatlarında (11:00-15:00) evdə qalmaq məsləhət görür. Bundan başqa, bol su içmək, sərin düş qəbul et-



mək də isti havalardan qorunmaq üçün əsas vasitələrdən biridir.

Necə geyinək?

Təbii materiallara, xüsusilə kətdən, çit parçadan hazırlanan geyimlərə üstünlük verməyi məsləhətdir. Xüsusilə, yay aylarında sintetik tərkibli geyimlərdən qətiyyətlə istifadə etmək olmaz. Geyim seçərkən paltarın

rənginə də fikir vermək lazımdır. Yayda daha çox qarışıq və aləvan tonlarda olan parçalar üstünlük verilməsi məsləhətdir. Bundan əlavə, güllü, açıq rəngli parçalar hər ilin yaz-yay aylarında dəbdə olur.

Ağ rəng sərinlədir...

Yay aylarında açıq geyimlərdən istifadə etmək bir o qədər də məqsəduyğun deyil. Çünki bu halda Günəş şüaları bədənə birbaşa nüfuz edir və bu, insan orqanizminə mənfi təsir göstərir. Yaxşı olardı ki, nisbətən qapalı geyimlərə üstünlük verilsin. Amma bu o demək deyil ki, tünd rəngli qapalı geyimlərdən istifadə edilməlidir. Açıq ağ

rəngli tonlarda qapalı geyinmək orqanizm üçün daha faydalıdır. Çünki ağ rəng Günəş şüalarını geri qaytarır və nəticədə insan sərinləyir. Ultrabənövşəyi şüalardan qorunmaq üçün bu, ən effektiv üsullardandır.

Kimlər daha çox risk altındadır?

Körpələr, uşaqlar, yaşlılar, hamilə qadınlar və xroniki xəstəlikləri olanlar isti havalarda xüsusilə ehtiyatlı olmalıdır. Uşaqlar tez-tez su içməyə təşviq edilməlidir. Bundan başqa, azyaşlıları yüngül geyindirmək və mütləq günəşdən qoruyucu vasitələrdən istifadə etmək lazımdır.

Düzgün qidalanma da vacibdir

İsti havalarda bədənimizin nəm tarazlığı dəyişir və daha çox su itiririk. Həddindən artıq istilərdə qan qatılaşır. Buna görə də belə havalarda qidalanmaya diqqət etmək lazımdır. Bu cür havalarda maye qəbulunu artırmaq, maye tərkibli qidalara üstünlük vermək lazımdır. Maye itkisinin qarşısını

almaq üçün hər saatda bir stəkan su içilməlidir. Susuzluğumuzu yatırtmaq üçün adi su və ya şəkərsiz yaşıllıq içmək məsləhət görülür. Yalnız ürək-damar xəstəlikləri, hipertoniya, piylənmədən əziyyət çəkən və böyrəklərində problemi olan insanlara çox maye qəbul etmək məsləhət deyil.

Bu yeməklərdən uzaq durun...

Dietoloqlar qeyd edirlər ki, yemək saatları səhər tezdən 6:00-7:00-da, nahar gün qızmadan öncə 11:00-11:30-da, şam yeməyi isə 18:00-da qəbul edilməlidir. Ac qarına yata bilməyənlər isə 21:00-da yüngül qəlyənləndirə bilərlər. Səhər və

nizamlı olması və çəkinin normada qalması baxımından vaxtında və rejimli qidalanmanın əhəmiyyəti yüksəkdir. Hədsiz isti havalarda qızartma yeməklərindən uzaq durmaq tövsiyə edilir.

Bu cür havalarda qızartma yerinə

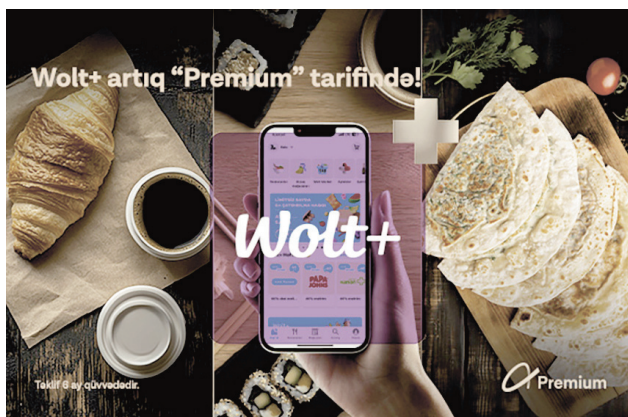
şam yeməyini yemək çox vacibdir. Həzm prosesinin normalda qalması baxımından vaxtında və rejimli qidalanmanın əhəmiyyəti yüksəkdir. Hədsiz isti havalarda qızartma yeməklərindən uzaq durmaq tövsiyə edilir.

Kondisionerdən düzgün istifadə

İsti yay günlərində kondisionerdən düzgün istifadə sağlamlığın qorunması baxımından son dərəcə vacibdir. Mütəxəssislərin sözlərinə görə, əgər insan küçədən tərələyərək qayıdırsa, otağa daxil olduqdan sonra dərhal kondisioneri yandırmaq olmaz. Onların fikrincə, orqanizmə təbii şə-

kildə soyumağa imkan vermək - ən azı 10-15 dəqiqə gözləmək lazımdır. Kondisionerin temperaturu ilə açıq havadakı istilik fərqi 5-7 °C-dən artıq olmamalıdır. Əks halda, bu, soyuqdeymə və digər sağlamlıq problemləri ilə nəticələndirə bilər.

Yeganə BAYRAMOVA



Azercell “Premium+” loyallıq proqramı çərçivəsində “Premium” tarif istifadəçilərinə daha bir üstünlük təqdim edir. Yeni kampaniya çərçivəsində “Premium” tarif abunəçiləri “Wolt+” xidmətindən 6 ay ərzində ödənişsiz istifadə imkanını əldə edirlər. “Wolt+” abunəliyinə

Azercell-dən “Premium” tarif istifadəçilərinə 6 aylıq pulsuz “Wolt+” abunəliyi!

qoşulan istifadəçilər restoran və mağazalardan pulsuz çatdırılma, “take away” sifarişlərində 10% endirim və eksklüziv təkliflərdən faydalana bilərlər. Bu üstünlüklər müştərilərə gündəlik sifarişlərini daha rahat və sərfəli etməyə şərait yaradır.

Kampaniyadan yararlanmaq üçün “Premium” tarif abunəçilərinin “Azercell” mobil tətbiqinə daxil olaraq “Wolt+” bannerinə klik etmələri kifayətdir. Bu zaman istifadəçilər avtomatik olaraq “Wolt” tətbiqinə yönləndirilir və kampaniyaya qoşulmaq üçün təqdim

olunan xüsusi promo kod aktivləşdirilir. Qeyd olunan mərhələlər tamamlandıqdan sonra istifadəçilər 6 aylıq “Wolt+” abunəliyindən faydalana bilərlər. Bu və digər üstünlüklər haqqında ətraflı məlumat üçün: Premium+ | Azercell

Təsisçi:
Yeni Azərbaycan Partiyası
Baş redaktor:
Aqış HƏSƏNOĞLU

www.yeniazərbaycan.com
mail@yeniazərbaycan.com
Ünvan: Bakı - AZ-1000. Üzviyyətli - 66
Telefonlar:
598-37-76, 498-82-21
498-81-24, 498-19-84

İndeks: 67100
Lisensiyası: N-B-317
Tiraj: 4227
Sifariş: 1483
“Kapital Bank” ASC-nin Nərimanov rayonu filialı
h/h - 33080019443900419109
kod - 200093
VÖEN - 150048601

Qəzet “Yeni Azərbaycan”ın bilgisayar mərkəzində yığılıb, səhifələnilir və “Azərbaycan” nəşriyyatında ofset üsulu ilə çap edilir.

Qəzet 1993-cü ilin
aprel ayından nəşr olunur.
Məsul nəvbətçi:
Yeganə Bayramova